

ПРИРУЧНИК

ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ –
ОПШТИ ИЗБОРИ 2018.

ПРИРУЧНИК

**ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ –
ОПШТИ ИЗБОРИ 2018.**

Сарајево, 2018.

ПРИРУЧНИК ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ – ОПШТИ ИЗБОРИ 2018.

Са прилогом: Подсјетник изборних радњи на бирачком мјесту

Издавач: Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, Данијела Озме бр. 7, 71000 Сарајево,
тел.: 033 / 251 300, факс: 033 / 251 329, имејл: инфо@избори.ба, веб страница: www.избори.ба.

За издавача: Др Ирена Хаџиабдић, председница

Аутори: Др Ахмет Шантић
Стјепан Микић
Бранко Петрић

Уређивачки одбор: Сања Станимировић-Остојић
Проф. др Милан Томић
Аида Каравелић

Сарадници на припреми публикације: Вељко Петровић, Мустафа Лаковић и Зехра Тепић

ДТП: ГРАФИКА ШАРАН

Штампа: ГРАФИКА ШАРАН

За штампарију: инг. граф. тех. Дејан Шаран

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.8(496.7)“2018”(035)

ŠANTIĆ, Ahmet

Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini : Opšti izbori 2018. / Ahmet Šantić, Stjepan Mikić, Branko Petrić. - Sarajevo : Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, 2018. - 69 str. : ilustr. ; 30 cm

Ćir. - Tekst na srp. jeziku. - Bibliografija: str. 53.

ISBN 978-9958-555-40-4

1. Mikić, Stjepan 2. Petrić, Branko

COBISS.BH-ID 26195206

На основу закључка Централне изборне комисије Босне и Херцеговине са 36. сједнице ЦИК-а БиХ од 26.07.2018. године, овај приручник је одобрен за коришћење изборној администрацији Босне и Херцеговине на Општим изборима 2018.

Овај приручник је објављен у сарадњи са и захваљујући финансијској подршци Савјета Европе. Ставови изнесени у приручнику ни на који начин не одражавају званични став Савјета Европе.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

*Приручник се дистрибуира бесплатно!
Приручник је, у цјелини или у појединим његовим дијеловима, забрањено умножавати и дистрибуирати без одобрења Централне изборне комисије Босне и Херцеговине!*

САДРЖАЈ

1. БИРАЧКИ ОДБОР

- 1. Бирачки одбор .....(страница) 6
- 1. Одговорност и улога бирачког одбора.....(страница) 6
- 2. Дужност предсједника бирачког одбора и улога чланова бирачког одбора у процесу гласања .....(страница) 6
- 3. Записник о раду бирачког одбора .....(страница) 8

2. ПОСМАТРАЧИ

- 1.1. Уводне напомене .....(страница) 9
- 1.2 Приступ посматрача бирачком мјесту.....(страница) 9
- 1.3 Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора .....(страница) 9
- 1.4 Удаљавање посматрача са бирачког мјеста .....(страница) 10
- 1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача.....(страница) 10

3. БИРАЧКО МЈЕСТО

- 1. Обилежја и обезбјеђење простора на бирачком мјесту.....(страница) 12
- 2. Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста.....(страница) 13

4. а. РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

- 1. Дан уочи избора .....(страница) 16
- 2. Прије отварања бирачког мјеста .....(страница) 17
- 3. Отварање бирачког мјеста .....(страница) 18
- 4 Процедуре гласања .....(страница) 18
- 5. Затварање бирачког мјеста .....(страница) 21
- 6. Попуњавање обрасца за бројно стање и паковање неискоришћених и оштећених гласачких листића .....(страница) 22

4. б. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

- 7. Редослијед бројања гласачких листића .....(страница) 23
- 8. Гласачки листићи .....(страница) 24
- 9. Радње прије бројања гласачких листића .....(страница) 26
- 11. Бројање гласачких листића — отворена листа .....(страница) 29

5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

- 1.1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора.....(страница) 36

6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ – КОВЕРТОВАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

- 1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора .....(страница) 38

7. МОБИЛНИ ТИМ

- 1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора (мобилног тима) .....(страница) 41

8. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

- 1. Санкције прописане изборним законом БиХ (поглавље 19а).....(страница) 45
- 2. Злоупотреба бирачког права и изборна превара (Кривични закон БиХ, Кривични закон РС и Кривични закон ФБиХ) .....(страница) 52

Литература.....(страница) 53

9 ШЕМЕ ПОКОВАЊА .....(страница) 55

Подсјетник изборних радњи на бирачком мјесту.....(страница) 61

Поштовани председници и чланови бирачких одбора,

Пред вама је Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини - Општи избори 2018. године који је у суштини подсјетник на изборне радње које се спроводе на бирачком мјесту, и који је намијењен управо вама, члановима органа за спровођење избора, вама који током свог рада на дан избора требате прије свега да будете: непристрасни, одговорни, тачни, концентрисани, спремни на велики физички напор, ефикасни, јасни у објашњењима и љубазни у комуникацији.

Приручник за рад бирачких одбора садржи детаљан опис и приказ рада бирачког одбора на бирачком мјесту, те објашњава улогу, дужности и одговорности председника и чланова бирачких одбора и њихових замјеника, посматрача и других учесника изборног процеса, дан уочи избора, на дан избора и ноћ након избора.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је ове године током припреме и уређивања овог приручника, први пут сарађивала са председницима и члановима градских/општинских изборних комисија који су дали свој допринос својим искуством и дугогодишњим радом у спровођењу избора.

Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини - Општи избори 2018. године је унапријеђен у смислу да је објашњено шта треба да ради и како да се понаша бирачки одбор, односно председник у случају кршења одредби Изборног закона Босне и Херцеговине, односно како да поступи ако на бирачком мјесту дође до злоупотреба бирачког права или изборних превара.

Поштивање одредаба из Изборног закона БиХ и процедура утврђених у свим осталим прописима које доноси Централна изборна комисија БиХ, а уз помоћ овог Приручника за рад бирачких одбора, пут је да се избјегну грешке и санкције и изгради добра пракса, као гаранција демократских и поштених избора.

Увјерена сам да ће овај приручник допринијети вашој квалитетној припреми за спровођење Општих избора који ће се одржати 07. октобра 2018. године.

Овим путем захваљујемо Савјету Европе за свесрдну подршку у изради и објављивању овог Приручника.

Сарајево, јул 2018. године

Председница

Централне изборне комисије БиХ

Др Ирена Хаџиабдић

1.

БИРАЧКИ ОДБОР

1. БИРАЧКИ ОДБОР

➤ Бирачки одбори су органи за спровођење избора које именују градске/општинске изборне комисије (у даљем тексту “изборне комисије“) за сваке изборе, на основу приједлога овјерених политичких субјеката или својих евиденција о раду бирачких одбора са ранијих избора. Бирачки одбор је независан и непристрасан у свом раду.

1. ОДГОВОРНОСТ И УЛОГА БИРАЧКОГ ОДБОРА

1.1. Начин рада бирачког одбора

- Бирачки одбор руководи радом бирачког мјеста, обезбјеђује правилност и тајност гласања и на редовном бирачком мјесту броји и евидентира резултате гласања.
- Предсједник бирачког одбора руководи радом бирачког одбора, обезбјеђује да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано.
- Бирачки одбори доносе одлуке натполовичном већином од укупног броја чланова.
- Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за исправно бројање гласачких листића, као и исправно паковање изборног материјала.
- Предсједник или чланови бирачког одбора не смију утицати на одлуку бирача.

2. ДУЖНОСТ ПРЕДСЈЕДНИКА БИРАЧКОГ ОДБОРА И УЛОГА ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА У ПРОЦЕСУ ГЛАСАЊА

а) Бирачки одбор који се састоји од предсједника и четири члана

2.1. Предсједник бирачког одбора:

- руководи радом бирачког одбора и заједно с члановима бирачког одбора одговоран је за законитост рада на бирачком мјесту;
- одређује дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у Записник о раду бирачког одбора
- одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини
- попуњава све обрасце
- обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета
- помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања
- рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача и евидентира у Записник вријеме и околности свих значајних догађаја на бирачком мјесту, на начин да за сваки приговор укратко у Записник о раду бирачког одбора напише околности на којима се приговор заснива у шта је предузео у вези са тим
- одржава интегритет процеса гласања, односно бројања
- за бираче чије име није уписано на бирачком списку на том бирачком мјесту је обавезан да изврши провјеру са центром за бирачки списак или путем СМС-а на којем бирачком мјесту тај бирач гласа.

2.2. Члан бирачког одбора задужен за контролу реда:

- обезбјеђује контролу кретања бирача на бирачком мјесту.

2.3. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију:

- провјерава идентитет бирача
- проналази бирачево име у изводу из Централног бирачког списка
- упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу
- обезбјеђује да се бирач потпише поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка након чега наглас изговара име и презиме бирача на начин да сва лица која су присутна на бирачком мјесту то јасно чују.

2.4. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића:

- издаје гласачке листиће бирачу
- објашњава бирачу како треба исправно да испуни гласачке листиће
- упућује бирача према слободној гласачкој кабинџи у којој му се омогућава тајност гласања.

2.5. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије:

- упућује бирача да убаци гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто
- обезбјеђује да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаци гласачке листиће, један по један, и обезбјеђује да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију.

б) Бирачки одбор који се састоји од три члана:

Ако се бирачки одбор састоји од предсједника и два члана, члан бирачког одбора задужен за контролу реда ће истовремено обављати и контролу гласачке кутије, док ће члан бирачког одбора задужен за идентификацију истовремено обављати и издавање гласачких листића.

в) Замјеници чланова бирачких одбора

Сви чланови бирачког одбора или њихови замјеници морају бити присутни током цијелог процеса гласања, укључујући и утврђивање резултата гласања. (члан 5.5 Закона).

Предсједник бирачког одбора са члановима и замјеником предсједника и замјеницима чланова усаглашавају термине њиховог ангажмана на бирачком мјесту, имајући у виду период ангажовања (у изборном дану – најкасније од 06 сати па до касних ноћних или раних јуратњих сати наредног дана, њихове потребе, могућност гласања, уколико нису гласачи на том бирачком мјесту и сл.).

Посебно је потребно нагласити да у бирачком одбору може бити ангажован предсједник/члан *или* његов замјеник, а никако обојица, као и да замјеник може да замијени *само* свог члана, а не неког другог.

Када су ангажовани на бирачком мјесту, члан или његов замјеник – имају иста права и обавезе, укључујући и потпис у записник о раду бирачког одбора, као и одговарајућим обрасцима који се воде на бирачком мјесту.

Предсједник или његов замјеник, и сви чланови или њихови замјеници који учествују у раду бирачког одбора, дужни су потписати Записник о раду бирачког одбора. Уколико предсједник или његов замјеник, односно члан или његов замјеник, одбију потписати Записник о раду бирачког одбора, то ће се евидентирати у Записнику и евидентирати разлог непотписивања предсједника/ члана/ замјеника.

2.6. Предсједник и чланови бирачког одбора, односно њихове замјене уколико су ангажоване на изборни дан, индивидуално одговарају:

- *за учињене неправилности у оквиру својих задужења на бирачком мјесту, у складу с Изборним законом БиХ и подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ*
- *за учињене неправилности у процесу бројања гласачких листића и*
- *за учињене неправилности у процесу поковања изборног материјала.*

Предсједник бирачког одбора одговоран је и за неправилности које учини члан бирачког одбора уколико није евидентирао уочене неправилности и о томе није извијестио градску/ општинску изборну комисију.

➤ Члан бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлуке када тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес, или ако постоји други сукоб интереса који може да доведе у сумњу његову способност да дјелује непристрасно. Члановима уже породице сматрају се: брачни друг, дјеца и чланови домаћинства према којима члан бирачког одбора има законску обавезу издржавања.

3. ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

1. Записник о раду бирачког одбора је писани документ у који се уписују информације у вези са гласањем, као и други догађаји који се дешавају на бирачком мјесту и у његовој околини, од отварања бирачког мјеста до утврђивања изборних резултата – ЗАРБО (у даљњем тексту: Записник)
2. Градска/ општинска изборна комисија доставља сваком бирачком одбору Записник, заједно са осталим изборним материјалом.

3.1 Записник о раду бирачког одбора састоји се од:

- **Записника I – записник о раду бирачког одбора дан уочи одржавања избора**
- **Записник II – записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора.**

1) Изглед Записника је како слиједи:

- а) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, рубрике у којем се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив **Записника о раду бирачког одбора (Зарбо).**

2) Изглед Записника I је како слиједи:

- а) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, убрике у којем се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив **Записник о раду бирачког одбора дан уочи избора (Зарбо I)**
- б) прва страница, односно Образац 31, на којем се уписује попис изборног материјала који је градска/ општинска изборна комисија предала бирачком одбору, затим рубрика у којој се уписује начин складиштења оригиналног изборног материјала од преузимања до почетка рада бирачког одбора и
- ц) друга страница, односно Образац 32, на којем се уписују запажања о стању бирачког мјеста на дан уочи избора, који је потребно да потпишу предсједник и чланови бирачког одбора.

3) Изглед Записника II је како слиједи:

- а) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, рубрике у којем се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив Записника о раду бирачког одбора на дан избора (Зарбо II)
- б) прва страница, односно Образац 33, у којем се уписују подаци о присуству чланова бирачког одбора на бирачком мјесту на дан избора, као и њихова задужења која обављају на дан избора
- ц) друга страница, односно Образац 34, у којем се уписују подаци о присутним акредитованим посматрачима на дан избора,
- д) трећа страница, односно Образац 35, у којем се уписују запажања у току гласања
- е) четврта страница, односно Образац 36, у којем се уписују мишљења или примједбе чланова бирачких одбора, бирача и акредитованих посматрача
- ф) пета страница, односно Образац 37, у којем се уписују подаци о удаљавању лица са бирачког мјеста и
- г) шеста страница, односно Образац 38, у којем се уписује вријеме затварања бирачког мјеста.

3.2. Записник о раду бирачког одбора и одговарајуће обрасце потписују сви чланови бирачког одбора (или њихови замјеници ако су ангажовани у тренутку потписивања тих записника). Ако неки члан/замјеник одбије потписати, предсједник или један од чланова који се потписују, то ће евидентирати заједно с разлозима непотписивања.

3.3. Записник о раду бирачког одбора води се у два идентична примјерка од којих је један примјерак индиго-копија (зелена копија). Записник је опремљен двоструком задњом корицом која се користи тако да се подаци не пресликавају на друге странице.

3.4. Бирачки одбори доставља градској/ општинској изборној комисији копију Записника, а оригинал Записника доставља Централној изборној комисији БиХ.

3.5. Записник за бирачке одборе у Брчко Дистрикту БиХ сачињен је тако да има двије оригиналне странице које имају своје копије

2. ПОСМАТРАЧИ

➤ **Посматрачи могу да буду акредитовани у име овјереног политичког субјекта, удружења грађана/ невладиних организација и страних влада, односно невладиних организација које се баве надгледањем избора.**

1.1. Уводне напомене

- а) Процес гласања и пребројавања гласачких листића могу да посматрају само акредитовани посматрачи. Посматрачи могу да постављају питања у вези с изборним процесом, али се не могу да мијешају у изборни процес.
- б) Сваки посматрач за вријеме посматрања изборне активности дужан је да носи акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом (у даљњем тексту: политички субјект).
- ц) Само један посматрач који је представник политичког субјекта, односно удружења може да буде присутан у исто вријеме на једном бирачком мјесту. Број међународних посматрача који могу да буду присутни истовремено на једном бирачком мјесту није ограничен, али њихово присуство не смије ометати изборни процес. Међународни посматрач може на бирачко мјесто са собом увести и преводиоца.
- д) Политички субјекти могу да имају посматраче на бирачким мјестима за гласање у одсуству, и то на бирачком мјесту на којем се у изводу из Централног бирачког списка налазе бирачи уписани да гласају за изборну јединицу у којој се политички субјект кандидује..

1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту

- а) Након доласка на бирачко мјесто посматрач мора предсједнику бирачког одбора да покаже лични идентификациони документ. Предсједник бирачког одбора провјериће посматрачев идентификациони документ са фотографијом како би утврдио да се име посматрача налази на акредитацији.
- б) Предсједник бирачког одбора ће у за то предвиђену рубрику записника уписати име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао и његов број акредитације, биљежећи вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто. Предсједник бирачког одбора задржаће идентификациони документ до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто. Приликом боравка на бирачком мјесту посматрач је обавезан да носи акредитацију.

1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора

- а) Ако примијети неправилности у раду бирачког одбора, посматрач има право у Записник о раду бирачког одбора да унесе своје мишљење или примједбе на процес гласања које потписује лично (мишљење или примједба која није потписана лично неће бити разматрана). Посматрач може да ставља образложене примједбе на рад бирачких одбора у писаној форми које се прилажу уз Образац 36.
- б) Посматрач има право да тражи копију Записника о раду бирачког одбора. Препис записника о раду бирачког одбора акредитованом посматрачу ће се омогућити на погодан начин, што подразумемијева и сликање фотоапаратом или телефоном.

1.4. Удаљавање посматрача са бирачког мјеста

Ако посматрач током посматрања омета изборни процес, предсједник бирачког одбора у поступку удаљавања посматрача са бирачког мјеста треба да га претходно опомене и предузме све друге расположиве мјере и радње да ометање престане, а ако настави с ометањем, бирачки одбор може да одлучи да посматрача удаљи са бирачког мјеста, о чему предсједник обавезно обавјештава градску/ општинску изборну комисију.

1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Име: _____	ПС- _____		
Презиме: _____			
Право посматрања према одлуци ЦИК БиХ бр. _____			
Датум: _____			
Овјерава: _____	МП		

Посматрач, у току посматрања изборног процеса, неће ометати изборне активности и поштиват ће тајност гласања. За вријеме посматрања изборних активности, посматрач ће носити службену акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком партијом, коалицијом, листом независних кандидата, независним кандидатом и кандидатом са посебне листе кандидата припадника националних мањина.

Слика 1. Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници политичких субјеката (бијела). Акредитације издаје општинска/градска изборна комисија на основу листе овјерених политичких субјеката, односно Централна изборна комисија БиХ акредитује посматраче који ће посматрати рад Централне изборне комисије БиХ и Главног центра за бројање.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Име: _____	ПУ- _____		
Презиме: _____			
Право посматрања према одлуци ЦИК БиХ бр. _____			
Датум: _____			
Овјерава: _____	МП		

Посматрач, у току посматрања изборног процеса, неће ометати изборне активности и поштиват ће тајност гласања. За вријеме посматрања изборних активности, посматрач ће носити службену акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком партијом, коалицијом, листом независних кандидата, независним кандидатом и кандидатом са посебне листе кандидата припадника националних мањина.

Слика 2. Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници удружења (сива). Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације удружењима грађана.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Name: _____	МР- _____		
Surname: _____			
Right to observe as per BiH CEC Decision No : _____			
Date: _____			
Approved by: _____	Stamp		

While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.

Слика 3. Изглед лица и наличја акредитације за међународне посматраче (роза). Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације међународним посматрачима.

3.

БИРАЧКО МЈЕСТО

- 4. а. РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО**
  - б. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА**
- 5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ**
- 6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ –
КОВЕРТОВАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА**
- 7. МОБИЛНИ ТИМ**

3. БИРАЧКО МЈЕСТО

Општинске/градске изборне комисије, у правилу, формирају три типа бирачких мјеста, и то:

- **редовна бирачка мјеста** на којим бирачко право остварују бирачи који гласају за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта/боравишта
- **бирачка мјеста за гласање у одсуству** на којим бирачко право остварују расељена лица код којих се основна изборна јединица за коју гласају разликује од основне изборне јединице тренутног пребивалишта, односно расељено лице које је изразило своју бирачку опцију за гласање у општини пребивалишта према посљедњем проведеном попису становништва у Босне и Херцеговини из 1991.
- **бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићима** на којим бирачко право могу да остваре бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи, као и бирачи који гласају за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта/боравишта, а који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља IV овог приручника и потврду о мјесту пребивалишта, односно доказ о ентитетском држављанству за гласање у Брчко Дистрикту БиХ.

1. ОБИЉЕЖЈА И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

1.1. Бирачко мјесто и обиљежја

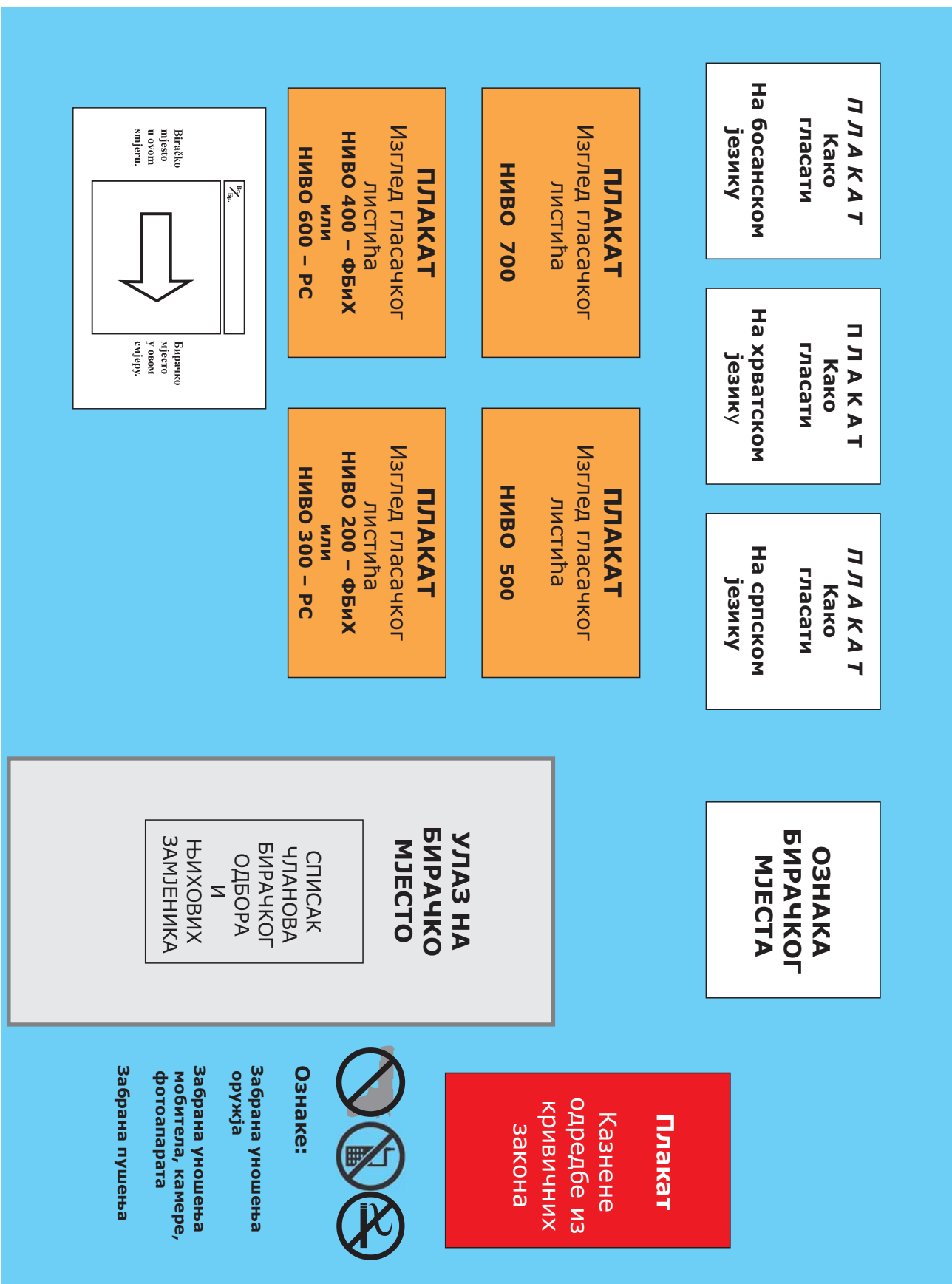
- a. Под бирачким мјестом и његовом околином сматра се само бирачко мјесто, као и простор у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто.
- b. На бирачком мјесту и његовој околини могу да се постављају само званична обиљежја избора која пропише Централна изборна комисија БиХ и која се посредством градске/ општинске изборне комисије достављају бирачком одбору. Званична обиљежја избора су:
  - плакати с изгледом гласачких листића на којима се гласа
  - плакати с упутама о начину гласања и плакати с информативним садржајима за бираче
  - плакат с изводима из кривичних закона
  - списак чланова бирачког одбора са назнаком на чији приједлог су именовани.

1.2. Обезбјеђење простора одређеног за бирачко мјесто

- Градске/општинске изборне комисије дужне су дан прије, а најкасније 12 сати прије отварања бирачког мјеста обезбиједити да простор који је одређен за бирачко мјесто буде припремљен за отварање
- Ако бирачки одбор примијети да постоје сметње које онемогућавају да лица са инвалидитетом приступе бирачком мјесту, може да градској/општинској изборној комисији поднесе захтјев за стварање услова да лица са инвалидитетом приступе бирачком мјесту.

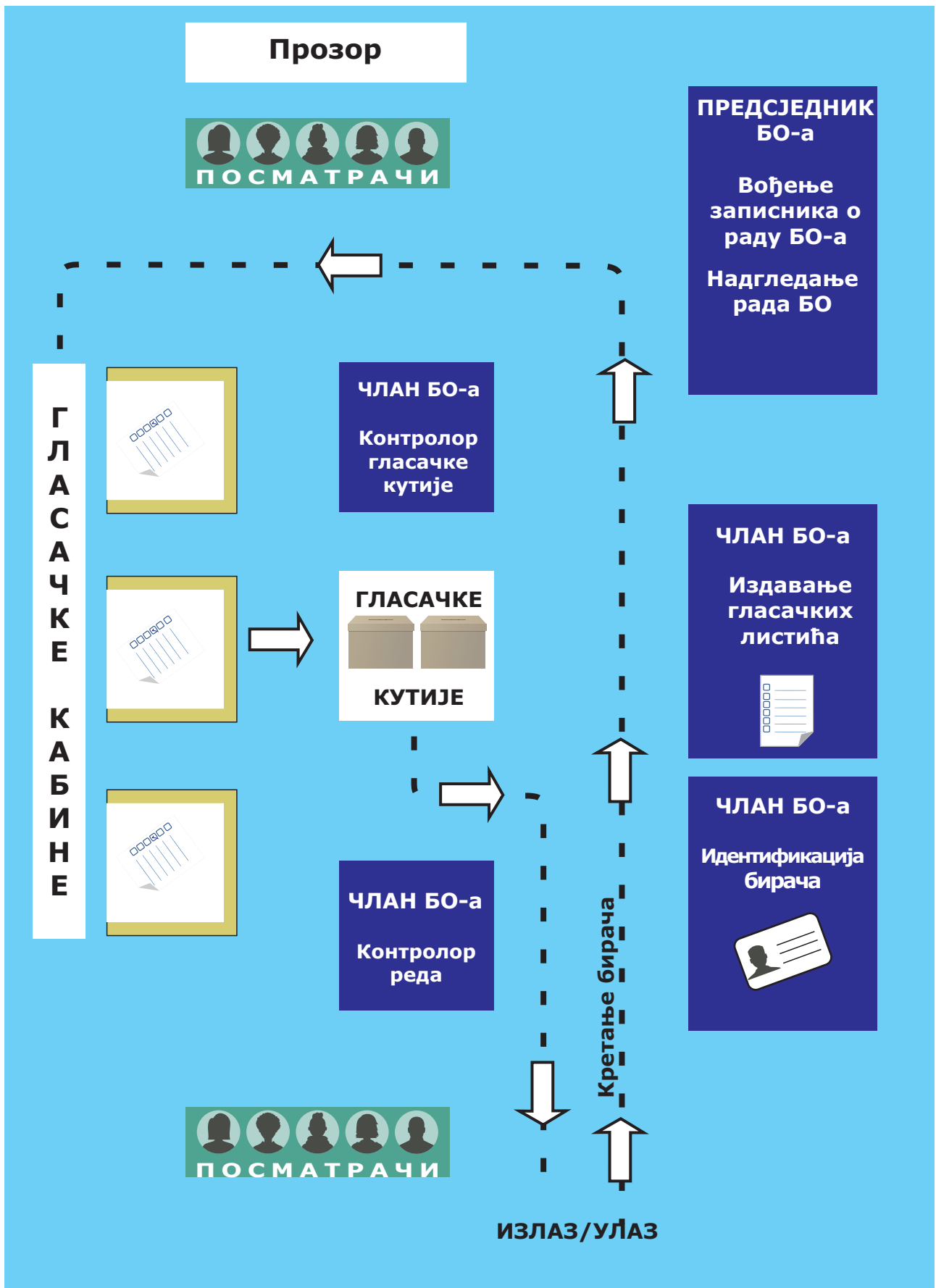
- На бирачком мјесту и у његовој околини забрањено је ношење и показивање оружја и опасних предмета, коришћење фото-апарата, камера, мобитела или других средстава којима се може да снима или испоручи звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту, од тренутка преузимања гласачких листића па до напуштања бирачког мјеста.
- У случају да бирач употреби неко од наведених средстава током боравка на бирачком мјесту или током гласања, бирачки одбор ће то евидентирати у Записник о раду бирачког одбора, уз навођење личних идентификационих података о бирачу, као и прецизан опис коришћења средстава те о том случају обавијестити изборну комисију.
- На бирачком мјесту и у његовој околини, такође, није дозвољено пушење, као ни доношење и истицање обиљежја и симбола са политичком конотацијом. Бирачки одбор поставља на видном мјесту ознаке забране за претходно наведене радње.

2. Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста

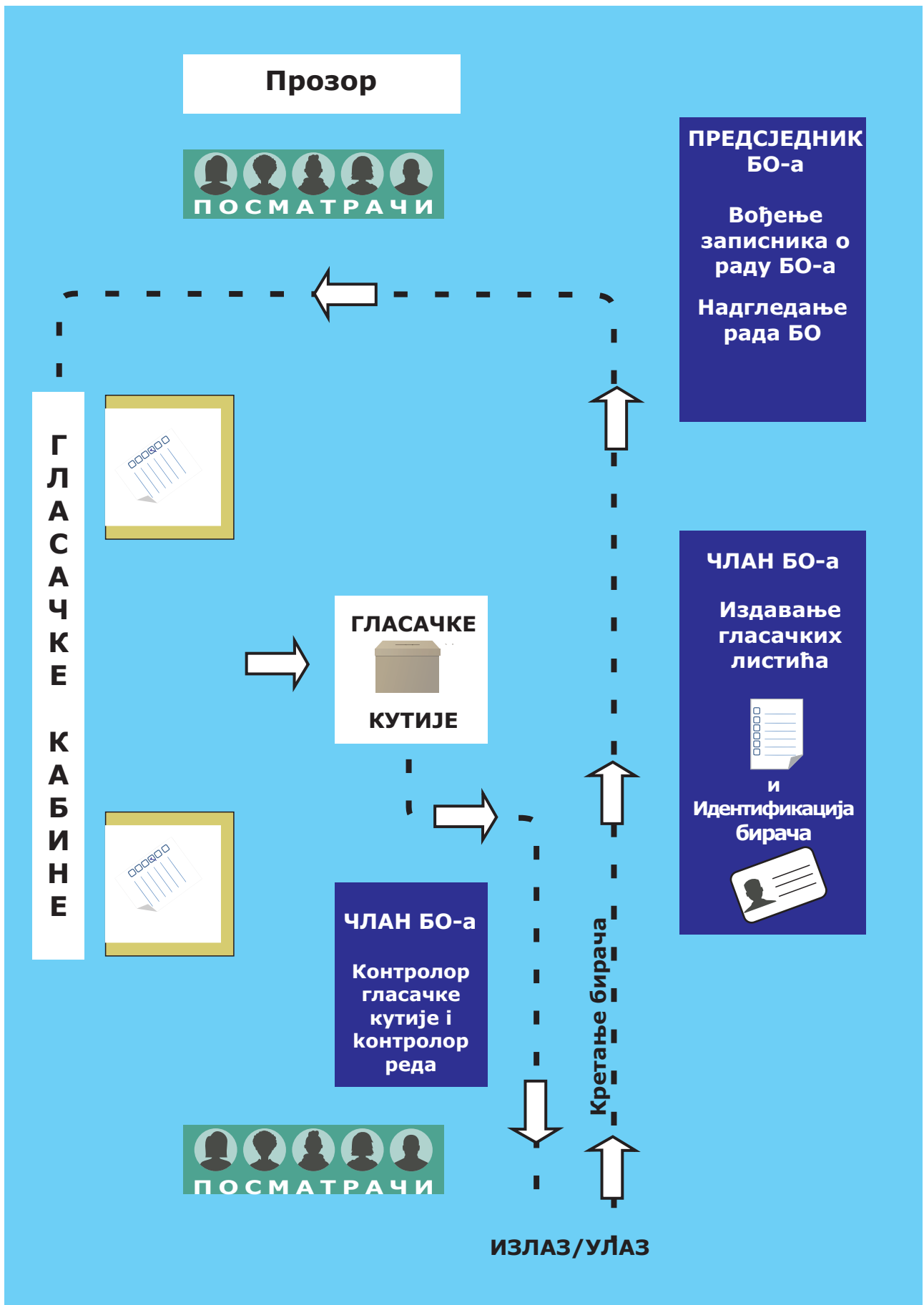

Слика 6. Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор који се састоји од три члана) — примјер

Слика 5. Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор који се састоји од пет чланова) — примјер

Слика 6. Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор који се састоји од три члана) — примјер

4. а. РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

1. ДАН УОЧИ ИЗБОРА

- 1.1. Градска/општинска изборна комисија ће дан прије, а најкасније 12 часова прије отварања бирачких мјеста, доставити бирачком одбору изборни материјал, и то:
- извод из Централног бирачког списка
  - гласачке листиће
  - гласачке кутије
  - комплет образаца за бирачко мјесто
  - кандидатске листе, односно плакате са изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици
  - плакате с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче
  - Записник о раду бирачког одбора — ЗАРБО
  - потрошни материјал према спецификацији из Обрасца 31 Записника, неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.
- 1.2. Бирачки одбор приликом преузимања изборног материјала обавезно провјерава да ли је изборни материјал који је примио од градске/општинске изборне комисије комплетан и у исправном стању, што уписује у Образац 31 Записника, као и начин складиштења оригинално преузетог изборног материјала од момента преузимања до момента почетка рада бирачког одбора. Ако бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава градску/општинску изборну комисију која је обавезна да у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклони све недостатке у најкраћем року.
- 1.3. Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке који утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у Образац 32 Записника. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за безбједност бирачког материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, окончања процеса бројања и предаје гласачког материјала изборној комисији.
- 1.4. Бирачки одбор уклања са бирачког мјеста све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе, као и остале ознаке које могу да имају дискриминационо значење.
- 1.5. **Бирачки одбор испред просторије у којој се налази бирачко мјесто поставља:**
- ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза
  - ознаку забране уношења оружја, забране пушења, забране кориштења фотоапарата и мобитела
  - кандидатске листе, односно плакате са изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици
  - Постере с упутствима о начину гласања “Како гласати” и информативним садржајима за бираче
  - Постере са изводима из кривичних закона.
- 1.6. Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметано кретање бирача на бирачком мјесту.
- 1.7. Предсједник бирачког одбора, приликом отварања бирачког мјеста, дужан је у складу с прописом Централне изборне комисије БиХ да одреди дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у дијелу записника о раду бирачког одбора предвиђеном за уношење наведених података.

2. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- 2.1. Сви чланови бирачког одбора морају да дођу на бирачко мјесто најмање сат времена прије почетка гласања. У том временском периоду само чланови бирачког одбора и посматрачи могу да буду присутни на бирачком мјесту.
- 2.2. Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину, водећи рачуна да нико унутар или изван бирачког мјеста не може да види бирача док гласа. Отвор гласачке кабине треба да буде окренут према зиду. Изузетно, ако није могуће гласачку кабину поставити поред зида, може да се постави поред прозора тако да се прозор покрије и да се онемогући поглед извана у гласачку кабину.

2.3. Прије почетка гласања предсједник, односно чланови бирачког одбора:

- уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен
- исписују све неопходне податке на коверте, односно пакете
- предсједник уписује у Образац за бројно стање број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка
- ручно броје примљене гласачке листиће за сваки изборни ниво те предсједник уписује у Образац за бројно стање укупан број примљених гласачких листића
- показују празну гласачку кутију, након чега на њу стављају пластичне печате
- предсједник у Образац за бројно стање уписује серијске бројеве печата гласачке кутије
- постављају запечаћену гласачку кутију на мјесто гдје је сви присутни могу да виде
- предсједник уписује у Образац 34 Записника вријеме отварања бирачког мјеста
- предсједник провјерава идентификациони документ с фотографијом посматрача, како би се утврдило да се име посматрача налази на акредитацији, идентификациони документ задржава до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто
- предсједник у Образац 35 Записника уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто
- предсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу да сједну и посматрају изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити гледати у гласачку кабину, али да могу да постављају питања у вези с изборним процесом
- предсједник бирачког одбора одређује дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у дијелу Записника предвиђеном за уношење наведених података.

2.4. Поступање бирачког одбора у случају неисправности у пакирањима гласачких листића

У случају да бирачки одбор, приликом ручног бројања примљених гласачких листића утврди неправилности:

- у паковањима гласачких листића нађу материјал који није гласачки листић, или гласачке листиће на којима нема одштампаних имена и презимена кандидата, или гласачки листић не садржи кандидатске листе за ту изборну јединицу, или гласачке листиће које није утврдила Централна изборна комисија БиХ, обавезан је да их одвоји и утврди њихов број, као и да утврди број гласачких листића који су исправни
- у пакетима гласачких листића приме мањи или већи број гласачких листића од предвиђеног броја, а утицао би на процес гласања због недостатка гласачких листића

одмах по сазнању о неправилностима обавјештава градску/општинску изборну комисију.

Градска/општинска изборна комисија по обавјештењу бирачког одбора обавезна је отићи на бирачко мјесто и утврђену неправилност записати у Записник о раду бирачког одбора у дио "Прије отварања бирачког мјеста", те доставити писани извјештај о утврђеној неправилности Централној изборној комисији БиХ.

Уколико бирачки одбор утврди недостатак гласачких листића неопходних за њихов рад, обавјештава о томе градску/општинску изборну комисију, која у даљој процедури од бирачких одбора, са ближих бирачких мјеста узима максимално по 100 гласачких листића, те их доставља бирачком одбору којем недостају гласачки листићи.

О наведеном поступку градска/општинска изборна комисија сачињава Записник, а бирачки одбор исте те чињенице уписује у Образац бројног стања у дио 3 "Број накнадно задужених гласачких листића", гдје бирачки одбор којем су изузети гласачки листићи уписује број изузетних гласачких листића, а бирачки одбор којем су дати гласачки листићи уписује број преузетих гласачких листића, такођер бирачки одбори проведени поступак уписују у свој Записник.

3. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- 3.1. Сва бирачка мјеста отварају се у 07.00 часова, а затварају се у 19.00 часова.
- 3.2. Предсједнику или члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто биће омогућено да буду одсутни с бирачког мјеста онолико времена колико им је потребно да на бирачком мјесту гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и гласају. Замјеник предсједника, односно замјеник члана бирачког одбора, учествује у раду бирачког одбора за вријеме њиховог одсуства.
- 3.3. Ако бирачко мјесто није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три часа или краће, гласање на том бирачком мјесту може да се продужи за временски период у дужини трајања кашњења. Ако је кашњење трајало дуже од три часа, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује градска/општинска изборна комисија.

4. ПРОЦЕДУРЕ ГЛАСАЊА

4.1. Тајност гласања

а) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је **тајно**, гласање је **лично**.

- У гласачкој кабини у исто вријеме смије се налазити само једно лице, осим ако се ради о бирачима који су слијепи, неписмени или физички неспособни (види: "Помоћ другог лица приликом гласања").
- Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су да обезбиједу тајност гласања и онемогуће да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.
- Лице које злоупотреби бирачко право или учини изборну превару сносиће кривичну одговорност (види: 8. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ).

б) Ниједно лице не смије да омета бирача који испуњава гласачке листиће нити смије да тражи од њега било какве информације о томе за кога жели да гласа, за кога гласа или за кога је гласао, нити смије спречавати или покушати да спријечи некога у остваривању његовог бирачког права.

4. Важећи документ за идентификацију

- За утврђивање идентитета бирача служи један од сљедећих важећих докумената са фотографијом:

лична карта

пасош

или возачка дозвола

- Ако је бирач промијенио име, обавезан је, уз једну од наведених личних исправа, дати на увид и рјешење о промјени имена које је издао надлежни орган.

4.3. Идентификација бирача и издавање гласачког листића

- а) Приликом уласка на бирачко мјесто ради гласања сваки бирач мора да предочи један од важећих личних докумената. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију дужан је утврдити да ли изглед бирача одговара фотографији бирача на идентификационом документу и упореди јединствени матични број бирача (ЈМБ) на идентификационом документу са јединственим матичним бројем који се налази у изводу из коначног Централног бирачког списка поред имена бирача. Након што бирач докаже свој идентитет и његово име буде пронађено у изводу из Централног бирачког списка, бирач се потписује идентично као на идентификационом документу поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка, о чему је члан бирачког одбора дужан да га упозори и за то је одговоран.
- б) Када бирач буде идентификован и потпише се у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора издаје му гласачке листиће и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће.
- в) Након попуњавања гласачких листића бирач их пресавија тако да се заштити тајност гласа и сваки појединачно убацује у гласачку кутију. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије води рачуна да сви гласачки листићи буду убачени у гласачку кутију.
- г) Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка, бирач се упућује у сједиште градске/општинске изборне комисије да му се утврди на којем бирачком мјесту бирач треба да гласа.

➤ У случају да бирач не убаци све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан то да уради. Ако бирач не поступи у складу с упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у Записник о раду бирачког одбора евидентирати овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача.   ➤ У случају да бирач покуша у гласачку кутију убацити гласачки листић који се по боји или на други начин (на наличју садржи ознаку “ПУТЕМ ПОШТЕ” и др.) разликује од оригиналних гласачких листића који се издају на бирачким мјестима, обавијестиће о томе предсједника бирачког одбора, који ће тај гласачки листић одузети бирачу. Предсједник бирачког одбора ће у Записник о раду бирачког одбора евидентирати овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача.   ➤ О наведеним случајевима предсједник бирачког одбора одмах обавјештава изборну комисију.

4.4. Оштећени гласачки листић

Под оштећеним гласачким листићем подразумијева се физички оштећен или погрешно попуњен гласачки листић. У случају да бирач оштети свој гласачки листић, издаје му се други гласачки листић, ако члану бирачког одбора врати оштећени гласачки листић. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића уписује ријеч “оштећен” преко враћеног гласачког листића и улаже га у за то предвиђену коверту. Члан бирачког одбора издаје бирачу други гласачки листић.

4.5. Помоћ другог лица

- а) Бирач који је слијеп, неписмен или физички неспособан је лице којем је потребна помоћ другог лица приликом потписивања извода из Централног бирачког списка и гласања. Кад је бирач слијеп, неписмен или физички неспособан, предсједник му одобрава да друго лице, које изабере бирач, помогне гласати. То лице не смије бити члан бирачког одбора нити акредитовани посматрач. Лице које помаже бирачу гласати, написаће своје име штампаним словима у изводу из Централног бирачког списка поред имена бирача којем је помагао и потписати се. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис “ХХ”, број идентификационог документа бирача који гласа и бирача који му помаже поред његовог потписа. Лице које помаже

другом бирачу гласати не мора бити уписано у Централни бирачки списак. Једно лице може да помаже само једном бирачу.

- б) Физички неспособни бирачи су и они бирачи који дођу до бирачког мјеста, али не могу да уђу. Друго лице које тај бирач изабере, доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да бирач не може да уђе на бирачко мјесто. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава да ли је име физички неспособног бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора, након што обавијести предсједника, одлази према физички неспособном бирачу с Обрасцем 36 Записника, гласачким листићима, оловком и ковертом. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа. Физички неспособни бирач потписује се поред тих података и попуњава гласачке листиће које ставља у предвиђену коверту. Лице које је физички неспособни бирач изабрао, односи коверту с гласачким листићима до гласачке кутије, отвара коверту и гласачке листиће убацује гласачки кутију. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис, поред имена физички неспособног бирача, број идентификационог документа тог бирача. Лице које помаже физички неспособном бирачу уписује своје име штампаним словима поред имена физички неспособног бирача у извод из Централног бирачког списка и потписује се.

4.6. Припадници полиције

Припадницима полиције када улазе на бирачко мјесто и у његовој околини није дозвољено ношење оружја за које су задужени, осим у случају ако се захтијева помоћ полиције за одржавање мира и реда на бирачком мјесту.

4.7. Ометање процеса гласања и удаљавање с бирачког мјеста

- а) Предсједник бирачког одбора може с бирачког мјеста и из његове околине удаљити свако лице које нарушава ред. Свако удаљавање с бирачког мјеста треба да забиљежи у Образац 37 Записника.
- б) Ако на бирачком мјесту постоји опасност за ред и мир, ако дође до насиља или се открије оружје или опасни предмети, предсједник бирачког одбора ће у складу са својим дужностима и одговорношћу:
- прекинути гласање за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту
  - након прекида гласања и поново успостављеног реда и мира, поступити како је наведено у овом приручнику у наслову "Процедуре гласања".
- в) Ако се ред на бирачком мјесту наруши, предсједник бирачког одбора може да захтијева помоћ полиције или снага безбједности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту. Гласање се прекида док се на бирачком мјесту налазе припадници полиције или снага сигурности. О свим појавама ометања гласања и нарушавања реда на бирачком мјесту предсједник бирачког одбора обавјештава градску/општинску изборну комисију.

4.8. Присуство представника медија на бирачком мјесту

- а) Ако представници медија желе да уђу на бирачко мјесто с циљем извјештавања јавности о току гласања на том бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора одобриће им присуство на бирачком мјесту онолико дуго колико је потребно да се припреми кратко извјештавање.
- б) Предсједник бирачког одбора обавијестиће представнике медија да приликом боравка на бирачком мјесту ни на који начин не смију да ремете ток гласања нити угрозе тајност гласања и информишу их о утврђеним правилима понашања на бирачком мјесту.
- в) Ако представници медија ометају процес гласања и крше утврђена правила понашања на бирачком мјесту или крше ред на бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора поступиће на начин описан у тачки 4.7.

5. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- а) Бирачко мјесто затвара се у 19.00 часова, али ће се бирачима који се налазе у реду на бирачком мјесту у 19:00 часова, омогућити гласање.
- б) Бирачки одбор продужава свој рад иза 19,00 часова и то најдуже до 22,00 часова. Процедура затварања бирачког мјеста је:
- председник објављује 15 минута прије затварања бирачког мјеста свим присутним унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста
  - члан бирачког одбора задужен за контролу реда у вријеме затварања бирачког мјеста стаје на крај реда како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста, а одмах након што посљедњи бирач из реда гласа затвара врата
  - председник у Образац 38 Записника уписује вријеме затварања бирачког мјеста
  - председник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је.
- в) Приликом затварања бирачког мјеста председник у Образац 35 Записника евидентира присутне акредитоване посматраче.

➤ **Председник бирачког одбора обавезан је да, према распореду који утврди Централна изборна комисија БиХ, општинској/ градској изборној комисији доставља информације и податке о томе:**

- да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме
- да ли је након проведеног гласања бирача бирачко мјесто затворено на вријеме
- колико је бирача на бирачком мјесту гласало и то најмање два пута током дана избора, као и у додатним терминима ако то изборна комисија затражи.

ВАЖНО:

Удаљавање Председника/члана/чланова бирачког одбора с бирачког мјеста

Општинска/градска изборна комисија може да са бирачког мјеста удаљи председника и чланове бирачког одбора који су својим активностима нарушили континуитет гласања, односно поступали супротно правилима у току гласања или бројања гласачких листића.

Бирачко мјесту са којег су удаљени председник и чланови бирачког одбора попуњава се на начин да се именују замјеници председника и замјеници чланова бирачких одбора. Општинска/градска изборна комисија обавезна је да о томе писаним путем обавијести Централну изборну комисију БиХ и достави комплетну документацију о подузетим радњама.

Изборна комисија наведени поступак покреће по пријави председника или члана бирачког одбора, акредитованих посматрача или бирача или по службеној дужности.

6. ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ И ПАКОВАЊЕ НЕИСКОРИШЋЕНИХ И ОШТЕЋЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

- а) Обрац за бројно стање и паковање неискоришћених и оштећених гласачких листића попуњавање се прије отварања гласачке кутије са искоришћеним гласачким листићима
- б) Неискоришћени гласачки листићи упаковани у оригиналне кутије и коверта с оштећеним гласачким листићима пакују се у провидну заштитну врећу, посебно за сваки изборни ниво. Бирачки одбор је дужан на сваку заштитну врећу уписати шифру бирачког мјеста и ознаку изборног нивоа.

ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ НА РЕДОВНОМ БИРАЧКОМ МЈЕСТУ – БС
ОБРАЗАЦ СЕ ОБАВЕЗНО ПОПУЊАВА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМ

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ	НАЗИВ ОПШТИНЕ: МОДРИЧА	БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА: 0245016	БС
Серийски број пластичног печата – Гласачка кутија 1 ПЕЧАТ 1	Серийски број пластичног печата – Гласачка кутија 2 (Ако је потребно!) ПЕЧАТ 2		
BA 11241516	BA 10762140		
I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА			
1. Број бирача на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројају)			
2. Број примљених гласачких листића			
II: ТОКОМ ГЛАСАЊА			
3. Број накнадно примљених гласачких листића			
4. Број примљених гл. листића (ред 2 + ред 3)			
III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА			
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројају)			
6. Број оштећених гласачких листића (пакет 2)			
7. Број издатих гласачких листића (ред 5 + ред 6)			
8. Број НЕИСКОРИШЋЕНИХ гл. листића (ручно бројају)			
9. БРОЈ ЗАДРУЖЕНИХ ГЛ. ЛИСТИЋА (ред 7 + ред 8)			
10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 = ред 4; ако нису исти, уписати разлику.			

Серийски број папирног печата на отвору гл. кутије 1	Серийски број папирног печата на отвору гл. кутије 2
ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 3 ЗЕЛКО ПЕТРОВИЋ	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА) БАНА АНДЖИЋ
ЧЛАН 1 МУСТАФА АЛЕКОВИЋ	ПОТПИС Борис Петровић
ЧЛАН 2 МААРЕТ ВУЧЕВИЋ	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА) ТАЈАНА ПИРОСВИЋ
ПОТПИС Mladen Vinski	ПОТПИС Tajana Pirosvic

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

➤ У Обрац за бројно стање нису предвиђени и не смију се налазити подаци о броју неважећих гласачких листића који се евидентирају у Обраца за збирне резултате – ЗР.

4. 6. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7. РЕДОСЛИЈЕД БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

1.1 Редослијед и системи бројања гласачких листића

Гласачки листићи за поједине изборне нивое броје се сљедећим редослиједом:

а) у Федерацији БиХ:

- 1) Предсједништво БиХ – систем, ВЕЋИНСКИ ГЛАС
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – систем, ОТВОРЕНА ЛИСТА
- 3) Представнички дом Парламента Федерације БиХ – систем, ОТВОРЕНА ЛИСТА
- 4) Кантонална скупштина – систем, ОТВОРЕНА ЛИСТА

б) у Републици Српској:

- 1) Предсједништво БиХ – систем, ВЕЋИНСКИ ГЛАС
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – систем, ОТВОРЕНА ЛИСТА
- 3) Предсједник и потпредсједници Републике Српске – систем, ВЕЋИНСКИ ГЛАС
- 4) Народна скупштина Републике Српске – систем, ОТВОРЕНА ЛИСТА

в) у Брчко Дистрикту БиХ:

У Брчко Дистрикту БиХ бирачки одбор прво броји гласачке листиће за изборне нивое како је наведено у тачки б) алинеје 1), 2), 3) и 4) а затим гласачке листиће за изборне нивое како је наведено у тачки а) алинеје 1), 2) и 3).

8. ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ

8.1. Важећи гласачки листићи – ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је важећи ако:

- је у оном облику који је потврдила и службено издала Централна изборна комисија БиХ
- је означен тако да је намјера бирача јасна
- није потписан и на њему није исписано име, назив, изјава или неки други текст, илустрација или симбол
- оштећење гласачког листића није такво да се не може да установи намјера бирача.

701	702
PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE - BOŠNJAČKI ČLAN ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - БОШЊАЧКИ ЧЛАН	PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE - HRVATSKI ČLAN ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - ХРВАТСКИ ЧЛАН
<p>PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI! ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!</p> <p>☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☒ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка странка</p> <p>КРАЈ ЛИСТЕ. KRAJ LISTE.</p>	<p>PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI! ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!</p> <p>☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Коалиција ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка партија ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка странка ☐ Име - Презиме - Политичка странка</p> <p>КРАЈ ЛИСТЕ. KRAJ LISTE.</p>

Примјер правилно попуњеног гласачког листића за Предсједништво БиХ

8.2. Неважећи гласачки листићи – ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је неважећи:

- ако је на њему означено два или више кандидата
- ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем кандидату је бирач дао свој глас
- ако је гласачки листић толико оштећен да се са сигурношћу не може утврдити којем кандидату је бирач дао глас
- ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може да утврди његов идентитет
- ако су дописана имена кандидата
- ако је скенирани, копирани и листић који не припада том бирачком мјесту, односно опцији гласања (гласачки листић за гласање поштом).

8.3. Важећи гласачки листићи – ОТВОРЕНА ЛИСТА

Гласачки листић је важећи ако је:

- означен квадратић испред назива политичке странке, коалиције, кандидата или листе независних кандидата
- означен квадратић испред назива политичке странке, коалиције, кандидата или листе независних кандидата и испред једног или више кандидата унутар листе те политичке странке, коалиције или листе независних кандидата
- означен квадратић испред једног или више кандидата унутар листе једне политичке странке, коалиције или листе независних кандидата.

ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6 406
ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6

ПРОЧИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ! ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT	☒ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ ЛИСТА НЕЗАВИСНИХ КАНДИДАТА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT

КРАЈ ЛИСТЕ.
КРАЈ ЛИСТЕ.

ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6 406
ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6

ПРОЧИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ! ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT	☒ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ ЛИСТА НЕЗАВИСНИХ КАНДИДАТА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT

КРАЈ ЛИСТЕ.
КРАЈ ЛИСТЕ.

ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6 406
ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6

ПРОЧИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ! ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT	☒ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ ЛИСТА НЕЗАВИСНИХ КАНДИДАТА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ КОАЛИЦИЈА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT 4 KANDIDAT 5 KANDIDAT 6 KANDIDAT 7 KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 KANDIDAT 2 KANDIDAT 3 KANDIDAT

КРАЈ ЛИСТЕ.
КРАЈ ЛИСТЕ.

Примјери правилно
попуњеног
гласачког листића за
Представнички дом
Парламента Федерације
БиХ

8.4. Неважећи гласачки листић – ОТВОРЕНА ЛИСТА

Гласачки листић је неважећи:

- ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас
- ако су дописана имена кандидата
- ако је означено више од једне политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата
- ако је гласачки листић толико оштећен да се са сигурношћу не може да утврди којем је политичком субјекту бирач дао глас
- ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет
- ако је скенирани, копирани и листић који не припада том бирачком мјесту, односно опцији гласања (гласачки листић за гласање поштом).

9. РАДЊЕ ПРИЈЕ БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

Припремне радње за бројање гласачких листића су сљедеће:

- Формира се радна површина од више столова, а састави столова обезбиједи се самољепљивом траком како гласачки листићи не би пропадали испод столова
- Отпечати се гласачка кутија и на радну површину се истресе комплетан садржај гласачке кутије
- Свим присутним покаже се да је гласачка кутија празна и одложи се на страну
- На радној површини остаје група помијешаних гласачких листића за четири нивоа за које се спроводе избори
- Након тога бирачки одбор врши раздвајање гласачких листића по нивоима, и сачињава четири групе гласачких листића.

➤ Гласачки листићи штампају се у различитим бојама, у зависности од изборног нивоа, како слиједи:

За изборне нивое у Федерацији БиХ:

- Предсједништво БиХ – гласачки листићи су СИВЕ боје
- Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – гласачки листићи су ПЛАВЕ боје
- Представнички дом Парламента Федерације БиХ – гласачки листићи су ЉУБИЧАСТЕ боје
- Кантонална скупштина – гласачки листићи су БОРДОЦРВЕНЕ боје

За изборне нивое у Републици Српској:

- Предсједништво БиХ – гласачки листићи су СИВЕ боје
- Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – гласачки листићи су ПЛАВЕ боје
- Предсједник и потпредсједници Републике Српске – гласачки листићи су ЖУТЕ боје
- Народна скупштина Републике Српске – гласачки листићи су СМЕЂЕ боје

- По завршетку раздвајања гласачких листића по нивоима, на радној површини оставља се група гласачких листића који се броје, поштујући притом утврђени редослијед бројања наведен у заглављу један овог поглавља.
- Гласачки листићи који се не броје у тој фази бројања, пакирају се провидне пластичне вреће, посебно за сваки изборни ниво и одлажу на начин да их сви присутни могу да виде.

ВАЖНО: Приликом раздвајања гласачких листића, бирачки одбор на сваком гласачком листићу на захтјев акредитованог посматрача или члана бирачког одбора провјерава да ли има важећи заштитни знак (водени жиг). Уколико бирачки одбор утврди да има листића без заштитног знака, проглашавају их неважећим гласачким листићима и број тих листића обавезно уписује у Записник о раду бирачког одбора у дио 3 б.

10. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ВЕЋИНСКИ ГЛАС

10.1. Бројање гласачких листића

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (већински глас) уписује број потписа с Обрасца бројног стања — БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу поставља се стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у задњем снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји снопове, помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера који се налази на задњем снопу (примјер: 10 снопова на стикеру уписано 10, значи $10 \times 25 + 10 = 260$) и тај податак упише у рубрику "Број гласачких листића у гласачкој кутији". Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике упише се 0.

Радња 2 — Исписивање имена кандидата на стикере

Један члан бирачког одбора чита имена кандидата на гласачком листићу, док други члан бирачког одбора на стикере уписује имена кандидата, а стикере поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнута да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано "спорни".

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за кандидате

Након тога сви чланови бирачког одбора узимају снопове гласачких листића, окрећу их према себи и гласачки листић на којем су бирачи означили кандидата, стављају поред стикера с именом тог кандидата.

Приликом разврставања чланови бирачког одбора оне гласачке листиће који су по њима неважећи, стављају поред стикера са натписом "спорни". Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник након тога на два стикера упише "неозначени", и "остали".

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник затим из групе гласачких листића поред стикера "спорни" један по један показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**Примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан. Чланови бирачког одбора потврде и тај гласачки листић се ставља поред стикера "неозначени". Затим, гласачки листић је неважећи јер је бирач означио два кандидата. Такав гласачки листић стави се поред стикера "остали".). Кад су сви гласачки листићи из групе "спорни" разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, затим преброји неважеће остале те, такође, број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и неважеће остале гласачке листиће предсједник убаци у сиву заштитну врећу.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по кандидатима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваког од кандидата који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове, тако што броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и вежу их у ролне гумицом. На задњој ролни ставља се стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за једног кандидата, наставља бројање за следећег кандидата, док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу се налазе групе ролни гласачких листића које су разврстане по кандидатима и то поред стикера са именима кандидата.

Радња 6 — Унос гласова за кандидате у образац

Предсједник након тога у Образац ЗР — већински глас поред имена за сваког кандидата упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим именима, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије колико је укупно тај кандидат добио гласова (**примјер:** код стикера са именом кандидата под редним бројем 1 имају 4 ролне са гласачким листићима, тај кандидат је добио $4 \times 25 = 100$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог кандидата). Том методом упише гласове за све кандидате. На дну табеле са гласовима кандидата се добије, сабирањем свих гласова, укупан број важећих гласова, који предсједник препише на лијеву страну Обрасца ЗР као укупан број важећих гласова који сабран са укупним бројем неважећих гласова треба дати укупан број гласачких листића у гласачкој кутији.

Радња 7 — Објава резултата на бирачком мјесту и паковање изборног материјала

Пошто је Образац за збирне резултате ЗР — већински глас комплетно попуњен, бирачки одбор пакује изборни материјал у сиву заштитну врећу гдје се већ налазе неважећи гласачки листићи, те на врећу уписује ознаку бирачког мјеста. **НАПОМЕНА:** Боја вреће у коју се пакују пребројани гласачки листићи одговара боји гласачких листића.

Предсједник свим присутним објављује резултате бројања гласова на бирачком мјесту, жуту копију Обрасца ЗР излаже на бирачком мјесту, а зелену копију са изборним резултатима за тај ниво предаје лицу овлашћеном од градске/ општинске изборне комисије.

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA		ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ		ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ВЕЋИНСКИ ГЛАС) / ZR / ЗР		МОВРИЧА		024 Б 024Б016	
<p>Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка / Средњег бирачког пописа (ред / редак 5 из Обрасца за бројно стање)</p> <p>Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ред 5 из Обрасца за бројно стање)</p> <p>280</p>		Кандидат Кандидат	Политичка странка, коалиција или независни кандидат Политичка странка, коалиција или независни кандидат	Број важећих гласова Број важећих гласова	
<p>2) Број гласачких листића у гласачкој кутији Број гласачких листића у гласачкој кутији</p> <p>280</p>		КАНДИДАТ А	СТРАНКА А	0	1 0 0
<p>3) Тест тачности / тачности ред / редак 1 = ред / редак 2; ако нису исти уписати разлику</p> <p>Тест тачности ред 1 = ред 2; ако нису исти уписати разлику</p> <p>0</p>		КАНДИДАТ Б	СТРАНКА Б	0	0 2 8
<p>A) Неважећи неодређени гласачки листићи A) Неважећи неодређени гласачки листићи</p> <p>17</p>		КАНДИДАТ В	СТРАНКА В	0	0 8 0
<p>B) Неважећи остали гласачки листићи B) Неважећи остали гласачки листићи</p> <p>1</p>		КАНДИДАТ Г	СТРАНКА Г	0	0 3 4
<p>Укупан број неважећих гласачких листића (ред / редак А + ред / редак В)</p> <p>Укупан број неважећих гласачких листића (ред А + ред В)</p> <p>18</p>					
<p>D) Укупан број важећих гласова D) Укупан број важећих гласова</p> <p>242</p>					
<p>E) Укупан број свих гласачких листића (ред / редак С + ред / редак D) E) Укупан број свих гласачких листића (ред Ц + ред D)</p> <p>260</p>					
<p>Тест тачности / тачности: ред / редак Е = ред / редак 2; ако нису исти уписати разлику</p> <p>Тест тачности: ред Е = ред 2; ако нису исти уписати разлику</p> <p>0</p>					
<p>Серијски број печата за заштитну врећу са гласачким листићима (БОЈА ВРЕЋЕ У ЗАВИСНОСТИ ОД НИВОА) Серијски број печата за заштитну врећу са гласачким листићима (БОЈА ВРЕЋЕ У ЗАВИСНОСТИ ОД НИВОА)</p> <p>BA 3 4 6 1 2 0</p>					
		UKUPNO (= red / redak D) УКУПНО (= ред D)		0	2 4 2

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКАНИМ СЛОВИМА) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС ПОТПИС	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКАНИМ СЛОВИМА) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС ПОТПИС
ЧЛАН 1 ЧЛАН 1 ЗЕЛКО ПЕТРОВИЋ	<i>Zelko Petrović</i>	ЧЛАН 3 ЧЛАН 3 БАЏА МАЈОРВИЋ	<i>Đaja Majorović</i>
ЧЛАН 4 ЧЛАН 4 МУСТАФА ПАРКОВИЋ	<i>Mustafa Parković</i>	ЧЛАН 4 ЧЛАН 4 ТАЈАНА ТРИКОВИЋ	<i>Tajana Trković</i>
ЧЛАН 2 ЧЛАН 2 МЛАДЕН ВУЧЕВИЋ	<i>Mladen Vučević</i>	ЧЛАН 5 ЧЛАН 5	

Примјер правилно попуњеног обрасца за збирне резултате – ЗР

ОБРАЗАЦ СЕ ОБАВЕЗНО ПОПУЊАВА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМ

11. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ОТВОРЕНА ЛИСТА

а. Први круг бројања гласачких листића по политичким субјектима

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (отворена листа) уписује број потписа са Обрасца бројног стања БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу је стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у том снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји унакрсне снопове, помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера (примјер: 10 снопова на стикеру уписано 10, значи $10 \times 25 + 10 = 260$) и тај податак упише у рубрику број гласачких листића у гласачкој кутији. Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике, упише се 0.

Радња 2 — Исписивање назива политичких субјеката на стикере

Један члан бирачког одбора чита називе политичких субјеката на гласачком листићу, а други члан бирачког одбора их уписује на стикере које поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнути да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано "спорни". Код уписивања назива политичких субјеката могу да се користе скраћени називи.

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за политичке субјекте

Сви чланови бирачког одбора тад узимају по снопове гласачких листића, окрећу их према себи, и гласачки листић на којем су бирачи означили политички субјект стављају поред стикера са називом тог политичког субјекта.

Гласачке листиће који су по њима неважећи приликом разврставања, чланови бирачког одбора стављају поред стикера са натписом "спорни". Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник тад узме два стикера на која напише "неозначени", "остали".

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник један по један гласачки листић из групе поред стикера "спорни" показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан; чланови бирачког одбора потврде и гласачки листић се ставља поред стикера "неозначени"; гласачки листић је неважећи јер је бирач означио два политичка субјекта и гласачки листић стави поред стикера "остали").

Кад су сви листићи из групе "спорни" разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, преброји неважеће остале и исто број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и остале гласачке листиће предсједник убаци у, према схеми поковања, одговарајућу врећу у боји.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по политичким субјектима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваки од политичких субјеката који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове на том бирачком мјесту, тако што наброје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и мотају их у ролне које гумицом вежу. На задњој ролни је стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за један политички субјект, броји за други политички субјект и тако све док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу су стикери са именима политичких субјеката на гласачком листићу поред којих су ролне са гласачким листићима за те политичке субјекте.

Радња 6 — Унос гласова за политичке субјекте у образац

Предсједник таду Образац ЗР — већински глас поред назива сваког политичког субјекта упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим називом, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије укупно колико је тај

политички субјект добио гласова на том бирачком мјесту (**примјер:** код стикера са називом политичког субјекта под редним бројем 1 имају 2 ролне са гласачким листићима, а на једној ролни је стикер са бројем 22 тај политички субјект је добио $1 \times 25 + 22 = 47$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог политичког субјекта). Том методом упише гласове за све политичке субјекте. На дну табеле са гласовима политичких субјеката се добије, сабирањем свих гласова, укупан број важећих гласова који предсједник препише на претходну страницу као укупан број важећих гласова који сабран са укупним бројем неважећих гласова треба дати укупан број гласачких листића у гласачкој кутији.

Укупан број важећих и неважећих гласачких листића даје укупан број гласачких листића који треба да је идентичан укупном броју гласачких листића у гласачкој кутији.

Радња 7 - Објава резултата на бирачком мјесту по политичким субјектима

Предсједник присутним објављује резултате првог бројања гласова за политичке субјекте добијених по систему отворених листи и на захтјев градске/ општинске изборне комисије доставља их на начин који одреди градска/ општинска изборна комисија.

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA		OBRACAZ ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / OBRACAZ ZA ZBIRNE REZULTATE 3P (OTVORENA LISTA)		ZR / 3P
NAZIV OPĆINE NAZIV OPŠTINE	МОДРИЧА			SIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ
				024 Б
				SIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА
				024Б016
				ZBR / ZBROJ GLASOVA ЗБР / ЗБРОЈ ГЛАСОВА
1) Укупан број пописа на изводу из Centralnog бирачког списка / Središnjeg бирачког пописа (red / redak 5 iz Obrascza za brojno stanje) Укупан број пописа на изводу из Centralnog бирачког списка (red 5 из Oбрасца за бројно стање)				260
2) Број гласачких листића у гласачкој кутији Број гласачких листића у гласачкој кутији				260
3) Тест тачности / točnosti red / redak 1 = red / redak 2; ако нису исти уписати разлику Тест тачности red 1 = red 2; ако нису исти уписати разлику				0
A) Неважећи неозначени гласачки листићи A) Неважећи неозначени гласачки листићи				11
B) Неважећи остали гласачки листићи B) Неважећи остали гласачки листићи				4
C) Укупан број неважећих гласачких листића (red / redak A + red / redak B)				15
D) Укупан број неважећих гласачких листића (red A + red B)				15
D1) Укупан број важећих гласачких листића (политичка странка, коалиција, листа независних / неовисних кандидата III независни / неовисни кандидати) D1) Укупан број важећих гласачких листића (политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независних кандидата)				245
D2) Укупан број важећих гласачких листића (национална мањина) D2) Укупан број важећих гласачких листића (национална мањина)				-
D) Укупан број важећих гласачких листића (red D1 + red D2)				245
E) Укупан број свих гласачких листића (red / redak C + red / redak D)				260
E) Укупан број свих гласачких листића (red E1 + red E2)				260
F) Тест тачности / točnosti red / redak E = red / redak 2; ако нису исти уписати разлику F) Тест тачности red E1 = red 2; ако нису исти уписати разлику				0

Бројски број гласачког пописа на изводу из централног бирачког списка (OTVORENA LISTA)									
Степанов број пописа на изводу из централног бирачког списка - бројна табела (OTVORENA LISTA)									
3	А	0	1	1	7	6	5		
Бројски број гласачког пописа у гласачкој кутији (OTVORENA LISTA)									
Степанов број пописа у гласачкој кутији - бројна табела (OTVORENA LISTA)									
3	А	0	1	2	6	2	2		
Бројски број гласачког пописа на изводу из централног бирачког списка из Централног бирачког списка (OTVORENA LISTA)									
Степанов број пописа на изводу из централног бирачког списка из Централног бирачког списка (OTVORENA LISTA)									
3	А	4	5	5	0	0	3		

PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС
CLAN 1 ЧЛАН 1	ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ	Велко Петровић	CLAN 2 ЧЛАН 2	МЛАДЕН ВУЧЕВИЋ	Младен Вучевић	CLAN 3 ЧЛАН 3
CLAN 4 ЧЛАН 4	МУСТАФА ЛАКОВИЋ	Мустафа Лаковић	CLAN 5 ЧЛАН 5	ЗНАНА ПАНОВИЋ	Знања Пановић	CLAN 6 ЧЛАН 6

Примјер правилно попуњеног обрасца за збирне резултате - 3P

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA		OBRACAZ ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / OBRACAZ ZA ZBIRNE REZULTATE 3P (OTVORENA LISTA)		ZR / 3P		
NAZIV OPĆINE NAZIV OPŠTINE	МОДРИЧА			SIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ		
				024 Б		
				SIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА		
				024Б016		
BR. РБ.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / neovisnih kandidata III nezavisni / neovisni kandidati Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независних кандидата	Број важећих гласачких листића		BR. РБ.		
1	ПАРТИЈА 1	0	0	4	7	
2	ПАРТИЈА 2	0	0	4	8	
3	ПАРТИЈА 3	0	0	8	0	
4	ПАРТИЈА 4	0	0	7	0	
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
				UKUPNO (= red / redak D1) УКУПНО (= ред Д1)		
				UKUPNO (= red D1) УКУПНО (= ред Д1)		
PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС	IME I PREZIME (ISTAKNUTIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ИСТАКНУТИМ СЛОВИМА)	POTPIS ПОТПИС
CLAN 1 ЧЛАН 1	ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ	Велко Петровић	CLAN 2 ЧЛАН 2	МЛАДЕН ВУЧЕВИЋ	Младен Вучевић	CLAN 3 ЧЛАН 3
CLAN 4 ЧЛАН 4	МУСТАФА ЛАКОВИЋ	Мустафа Лаковић	CLAN 5 ЧЛАН 5	ЗНАНА ПАНОВИЋ	Знања Пановић	CLAN 6 ЧЛАН 6

6. Други круг бројања гласачких листића по кандидатима

У другом кругу бројања гласачких листића за појединачне изборне нивое по систему отворених листи, бирачки одбор треба да се утврди колико је сваки од кандидата у оквиру сваког политичког субјекта добио појединачних гласова. Ово бројање гласачких листића врши тим од 4 особе на сљедећи начин:

Радња 1 — Ишчитавање гласова по кандидатима

Један члан бирачког одбора сједне за радну површину и узме све ролне за један политички субјект и стави их поред себе на радној површини. Узме једну ролну, отпакује је, отвара један по један гласачки листић, окреће га према себи и наглас чита редне бројеве кандидата тог политичког субјекта код којих су бирачи у коцкицу испред њиховог имена стављали Х. Сви кандидати у оквиру сваког политичког субјекта су нумерисани од 1 до Н у зависности колико има кандидата (максимално може да буде 36 кандидата у оквиру једног политичког субјекта). Овај члан бирачког одбора (читач) чита наглас 1, 7, 11, што значи да је бирач код кандидата под редним бројем 1, редним бројем 7 и редним бројем 11 ставио Х.

Поред читача сједи други члан бирачког одбора који прати да ли читач исправно чита редне бројеве кандидата испред којих су бирачи стављали ознаку Х и он је контролор читања. Насупрот читача за радну површину сједну два члана бирачког одбора који сваки за себе узме по један помоћни образац за други круг бројања гласова по кандидатима. Сваки члан бирачког одбора у свом обрасцу на првој страни напишу своје име и презиме и потпишу се, а онда на наредној страници у првој колони у горњем дијелу напишу назив политичке странке за коју се броје гласови по кандидатима. Надаље, у тој првој колони у реду поред броја којег чују од читача уписују једну усправну цртицу. Тако ако је читач прочитао 1, 7, 11, два евидентичара свако у свој образац у првој колони у реду поред броја 1, поред броја 7 и поред броја 11 уписују једну усправну цртицу. И тако читач чита редне бројеве кандидата са гласачких листића из те ролне, док евидентичари у свом обрасцу евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројеве које су чули од читача. Када евидентичари сваки пети пут чују један те исти број, значи да у том реду већ имају четири усправне цртице, евидентичари петом цртицом прекриже те четири цртице. На крају читач чита редне бројеве са свих 25 гласачких листића из те ролне, а евидентичари у првој колони евидентирају усправним цртицама у редовима тих бројева гдје је свака пета цртица прекрижила четири усправне цртице.

Радња 2 — Сумирање цртица по редовима

Кад је читач ишчитао свих 25 гласачких листића, евидентичари тад за сваки ред саберу колико цртица имају у реду и тај број упишу у малу колону укупно на крају прве колоне. Тако ако у реду поред броја 1 евидентичар има уписана два комплета са четири усправне цртице и једном косом преко те четири усправне цртице и двије усправне цртице, то значи да има укупно 12 цртица ($2 \times 5 + 2 = 12$). На овај начин оба евидентичара за све редове утврде колико имају цртица.

Радња 3 — Контрола евидентирања

Када су завршили са сумирањем броја цртица по редовима, један читач другом читачу из свог обрасца једноставно ишчита податке на начин да каже 1 2; 2 7; 3 11 и тако редом што значи да у реду 1 има двије цртице, у реду 2 седам цртица, у реду 3 једанаест цртица и тако даље. Други евидентичар у свом обрасцу провјерава да ли има идентичан број цртица као и први евидентичар. Уколико им се резултати поклопе за све редове, настављају даље са бројањем тако да читач пакује ишчитану ролну гумицом и враћа поред стикера са називом тог политичког субјекта, и узима сљедећу ролу са гласачким листићима, а евидентичари у другој колони на истој страници обрасца пишу назив исте политичке партије и даље како чују од читача који број уписују усправне цртице, гдје је свака пета коса преко четири усправне цртице. Међутим, ако код читања првог читача у једном реду им се не слаже број, рецимо да код првог читача у реду 10 има седам цртица, а код другог читача осам цртица, други читач не прекида првог читача код читања, него у реду 10 поред броја осам ставља једну звјездицу* и наставља даље пратити првог читача. Кад је први читач ишчитао бројеве цртица у свим редовима, други читач му тад каже да у реду 10 код њега има осам цртица, док је први читач ишчитао број седам. Тада читач поново узима исту ролну са већ ишчитаним гласачким листићима и поново их ишчитава, али само оне листиће гдје су бирачи означили кандидата под редним бројем 10. Два евидентичара у другој колони у горњем дијелу напишу назив политичког субјекта и сад у реду поред броја 10 уписују усправне цртице како читач ишчита број 10. Кад је читач

поново ишчитао свих 25 гласачких листића, али сада само за број 10, евидентичари поново у реду поред броја 10 сабирају колико сад имају цртица и поново успореде те бројеве тако да један ишчита свој број, а други провјери јесу ли добили исти резултат. Кад је то завршено, евидентичари из мале колоне укупно из прве колоне препишу бројеве за све редове укупно у другој колони и прву колону прекриже.

Радња 4 — Сумирање резултата са једне странице и пренос на другу страницу

Евидентичари ће примијетити да на десној страници обрасца имају четири велике усправе колоне, у које се евидентирају усправне цртице у редове поред бројева које је читач ишчитао, које су предвиђене за ишчитавање четири ролне са гласачким листићима, значи једна колона је предвиђена за ишчитавање једне ролне са гласачким листићима. Кад је читач за једну партију ишчитао четири роле са гласачким листићима, и та политичка партија има још ролни са гласачким листићима за ишчитавање, тада два евидентичара за сваки ред узму и саберу бројеве из малих колона укупно које су добили у великој колони укупно на десној страни обрасца уписују те бројеве. Тако ако је у малој колони укупно у првој колони за ред један било евидентирано 10, у другој колони 7, у трећој колони 1 и у четвртој колони 22 значи да у реду један имамо $10+7+1+22=40$, што евидентичар упише у велику колону укупно за ред један. И тако евидентичар за све редове добије суме малих колона укупно по редовима. Послије тога поново један евидентичар другом ишчита сад велику колону укупно, а други евидентичар провјери у свом обрасцу да ли им се суме слажу. Кад утврде да су им суме идентичне, окрећу ту страницу обрасца и виде да наредној лијевој страници обрасца сад имају три колоне. Читач тад узима наредну ролу са гласачким листићима и поново са свих гласачких листића из те ролне ишчитава редне бројеве кандидата за које су бирачи на гласачким листићима гласали, а евидентичари тад отварају наредну колону и истом методом евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројева које читач исчита. Два евидентичара ће примјетити да је свака десна страна обрасца перфорирана тако да се може пресавити и да резултати из велике колоне укупно на десној претходној страници обрасца су одједном видљиви на лијевој страници.

Радња 5 — Сумирање комплетних резултата ишчитавања за једну политичку партију

Када је читач ишчитао све ролне са гласачким листићима, а евидентичари по колонама евидентирали усправним цртицама резултате, и кад су добили све суме по малим колонама, тад евидентичари сабирају по редовима све бројеве из малих колона укупно (или из велике колоне укупно са претходне странице и малих колона са наредне странице) и добију суму за сваки ред коју испишу у велику колону укупно на десној страни тог листа. Гдје год да стану са ишчитавањем ролни са гласачким листићима за једну партију, евидентичари увијек израчунавају суму бројева из малих колона укупно коју уписују у велику колону укупно на десној страни тог листа. Уколико је остало празних колона које нису попуњене на тој страници гдје су стали евидентичари, исте те колоне прецртавају. Поново један од евидентичара другом ишчита по редовима бројеве из те крајње колоне укупно, и ако су им се поклопили резултати, значи да су завршили посао код ишчитавања гласачких листића по кандидатима за ту политичку партију.

Радња 6 — Унос резултата из помоћног обрасца у образац за збирне резултате ЗР отворена листа

Кад су завршили ишчитавање и евидентирање резултата по кандидатима за једну политичку партију, тад један од евидентичара сједне поред предсједника бирачког одбора. Предсједник бирачког одбора од треће странице па даље у обрасцу нађе политички субјект за који су се ишчитавали гласови по кандидатима, те у горњем дијелу обрасца гдје пише "ГЛАСОВИ ЗА ПАРТИЈУ" упише колико је тај политички субјект добио гласова који је већ евидентиран на другој страни тог обрасца. Послије тога евидентичар који је сјео поред предсједника једноставно са свог помоћног обрасца ишчита резултате из велике колоне укупно тако што ишчита: 1 37; 2 48; 3 12; и тако редом до краја. Предсједник тад за кандидата под редним бројем 1 упише да је добио 37 гласова, за кандидата под редним бројем 2 да је добио 48, за кандидата под редним бројем 3 да је добио 12 и тако упише за све кандидате тог политичког субјекта колико су добили гласова слушајући резултате које му ишчита евидентичар.

Када је завршио исчитавање резултата са свог помоћног обрасца, евидентичар се враћа на своју позицију и тим наставља горе описаном методом ишчитавати и бројати гласове по кандидатима за други политички субјект и тако редом док се не ишчитају и изброје сви гласове за све кандидате свих политичких субјеката који су добили гласове на вашем бирачком мјесту.

За политичке субјекте који нису добили гласове предсједник у рубрике за гласове кандидата тих политичких субјекта уписује четири нуле.

Помоћни образац за бројање

1

Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	УКУПНО
	Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		
1	IIII I	11	1	IIII	10	1			1			1	21
2	IIII IIII IIII IIII	20	2	IIII IIII IIII	13	2			2			2	33
3	IIII IIII	10	3	IIII I	7	3			3			3	17
4	III	3	4	III	3	4			4			4	6
5		0	5	I	1	5			5			5	1
6		0	6	0	0	6			6			6	0
7	IIII IIII IIII IIII II	22	7	IIII IIII IIII	13	7			7			7	35
8	IIII	5	8	IIII IIII	9	8			8			8	14
9	IIII IIII	8	9	IIII IIII	9	9			9			9	17
10			10			10			10			10	
11			11			11			11			11	
12			12			12			12			12	
13			13	+		13			13	=		13	
14			14			14			14			14	
15			15			15			15			15	
16			16			16			16			16	
17			17			17			17			17	
18			18			18			18			18	
19			19			19			19			19	
20			20			20			20			20	
21			21			21			21			21	
22			22			22			22			22	
23			23			23			23			23	
24			24			24			24			24	
25			25			25			25			25	
26			26			26			26			26	
27			27			27			27			27	
28			28			28			28			28	
29			29			29			29			29	
30			30			30			30			30	
31			31			31			31			31	
32			32			32			32			32	
33			33			33			33			33	
34			34			34			34			34	
35			35			35			35			35	
36			36			36			36			36	
37			37			37			37			37	
38			38			38			38			38	
39			39			39			39			39	

↑
ПРЕСАВИТИ ОВДЈЕ

**ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАЦА ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ - ЗР
РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА ПО КАНДИДАТИМА У ОКВИРУ ОТВОРЕНЕ ЛИСТЕ ПОЛИТИЧКОГ
СУБЈЕКТА**

ОБРАЗАЦ СЕ ОБАВЕЗНО ПОПУЊАВА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМ

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA

ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ / ЗВОЈНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗА (ОТВОРЕНА ЛИСТА) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)

ЗР / ЗР

NAZIV OPĆINE NAZIV OPŠTINE	МОДРИЧА	
ŠIFRA OPĆINE ŠIFRA OPŠTINE	0245	ŠIFRA BIRAČKOG MESTA ŠIFRA BIRAČKOG MESTA
	0245018	0245018

Opisni za / Glasovi za:	0047	Opisni za / Glasovi za:	0048	Opisni za / Glasovi za:	0080	Opisni za / Glasovi za:	0070
-------------------------	------	-------------------------	------	-------------------------	------	-------------------------	------

KANDIDAT A - NEZAVISNI KANDIDAT				STRANKA PRADELETA NIMIZMATSKA I SKRPLJACA SALVETA				STRANKA LIŠKIN RADNIKA				KONSERVATIVNO NAUČNA PARTIJA			
Rb. №	Kandidat	Broj važećih glasova		Rb. №	Kandidat	Broj važećih glasova		Rb. №	Kandidat	Broj važećih glasova		Rb. №	Kandidat	Broj važećih glasova	
1	KANDIDAT A - NEZAVISNI KANDIDAT	0030		1	KANDIDAT A	0036		1	KANDIDAT A	0016		1	KANDIDAT A	0036	
2	KANDIDAT A	0016		2	KANDIDAT B	0001		2	KANDIDAT B	0078		2			
3	KANDIDAT B	0018		3	KANDIDAT B	0012		3	KANDIDAT B	0000		3			
4	KANDIDAT B	0044		4	KANDIDAT B	0003		4	KANDIDAT B	0039		4			
5	KANDIDAT B	0044		5				5	KANDIDAT D	0001		5			
6	KANDIDAT B	0042		6				6	KANDIDAT B	0076		6			
7				7				7	KANDIDAT E	0000		7			
8	KANDIDAT A	0000		8				8	KANDIDAT E	0000		8			
9				9				9				9			
10				10				10				10			
11				11				11				11			
12				12				12				12			
13				13				13				13			
14				14				14				14			
15				15				15				15			
16				16				16				16			
17				17				17				17			
18				18				18				18			
19				19				19				19			

PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI
PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI
PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI	PREZIME I IMENA ČLANI

➤ Изузетно од претходно описане процедуре, на бирачком мјесту са три члана бирачког одбора, један члан бирачког одбора чита редне бројеве кандидата испред којих су бирачи у оквиру тог политичког субјекта стављали ознаку, а два члана бирачког одбора сваки за себе у свој Помоћни образац за други круг бројања гласова по кандидатима уписује усправне цртице.

➤ Ниједан кандидат у оквиру отворене листе не може добити више гласова него што је добио политички субјект, односно може добити највише онолико гласова колико је добио политички субјект на чијој листи се налази.

Радња 7 — Паковање изборног материјала

Послије завршеног бројања гласова за кандидате политичких субјеката и уписаних резултата ишчитавањем једног од евидентичара предсједнику, предсједник тад узме све ролне једног политичког субјекта, увеже их новом гумицом и убаца у одговарајућу врећу за наведени ниво власти (према шеми паковања) у којој су су неважећи гласачки листићи, и тако редом увеже ролне са гласачким листићима свих политичких субјеката и убаца их у одговарајућу врећу за наведени ниво власти (према шеми паковања).

Послије тога узме нова два пластична печата, и на првој страници обрасца упише за вреће које ће печатити тим печатима у одговарајућу врећу за наведени ниво власти (према шеми паковања) и провидна мања, и број пластичног печата којим је запечатио провидну заштитну врећу у којој се налазе већ упаковани неискоришћени и оштећени гласачки листићи за опћинско вијеће.

Након тога образац потпише предсједник и сви чланови бирачког одбора. Предсједник тада искине све жуте копије обрасца и полијепи их на зид у бирачком мјесту да сви присутни могу да виде изборне резултате, све зелене копије искине и стави у коверту за предсједника градске/општинске изборне комисије, све црвене копије остави себи, а све плаве копије искине и убаца у одговарајућу врећу за наведени ниво власти (према шеми паковања) гдје су пребројани важећи и неважећи гласачки листићи за одговарајуће изборне нивое и печатом чији је број уписао у образац запечати врећу.

Оригинал образац у корицама убаца у коверту на којој пише да је за Централну изборну комисију БиХ. Након тога предсједник два помоћна обрасца убаца у мању провидну врећу заједно са изводом из Централног бирачког списка и записником о раду бирачког одбора и запечати печатом чији је број уписао на обрасцу.

На овај начин је бирачки одбор завршио активности на бирачком мјесту.

➤ Након утврђивања резултата гласања и паковања изборног материјала на начин како је то прописано, бирачки одбор одмах, а најкасније 12 часова након затварања бирачког мјеста, изборни материјал доставља изборној комисији. Изборна комисија при преузимању изборног материјала од бирачког одбора провјерава да ли је изборни материјал спакиран на прописан начин и потврђује пријем у примопредајном обрасцу изборног материјала БО-ИК.

12. ПРАВИЛНО ОБЈЕДИЊАВАЊЕ РЕЗУЛТАТА

- 1.1 Уколико Уколико бирачки одбор не утврди правилно изборне резултате, градска/општинска изборна комисија, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ, може да наложи отварање вреће са гласачким листићима у циљу правилног обједињавања резултата.
- 12.2 Поновно отварање вреће врши се за оне изборне нивое гдје је дошло до неправилног утврђивања резултата гласања.
- 12.3 Правилно обједињавање резултата обавља исти бирачки одбор који је радио на бирачком мјесту, посебно формиран бирачки одбор или посебан тим за бројање, о чему одлучује градска/општинска изборна комисија.
- 12.4 Правилно обједињавање резултата обавља се у за то посебно предвиђеном простору који обезбјеђује градска/општинска изборна комисија, у унапријед одређеним терминима и уз присуство акредитованих посматрача, које претходно о мјесту и времену поновљеног бројања за одобрени изборни ниво, обавијести градска/општинска изборна комисија на погодан начин.

5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

1.1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

а) На бирачком мјесту за гласање у одсуству примјењује се процедура гласања утврђена за редовна бирачка мјеста. Бирачу који гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству издају се коверте које садрже гласачке листиће који се издају у основној изборној јединици за коју бирач гласа.

➤ Бирач који гласа у одсуству, ако оштети гласачки листић, враћа коверту с гласачким листићима, а члан бирачког одбора издаје му нову коверту са гласачким листићима.

б) Бирачки одбор прије отварања бирачког мјеста за гласање у одсуству обавља исте радње као и бирачки одбор на редовним бирачким мјестима, осим што се на тим бирачким мјестима ручно броје коверте које садрже гласачке листиће по основним изборним јединицама за које бирачи гласају. Добијене бројеве пребројаних коверти предсједник уноси у Образац за бројно стање.

в) Након затварања бирачког мјеста за гласање у одсуству бирачки одбор обавља сљедеће радње:

- броји потписе на изводу из коначног Централног бирачког списка
- броји неискоришћене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
- броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има
- уписује добивене бројеве у Образац за бројно стање, а неискоришћене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту АЗ с натписом оштећени гласачки листићи те их пакује у провидну врећу
- отвара гласачку кутију и разврстава коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
- броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицама
- предсједник уписује добијени број коверата за сваку основну изборну јединицу у Образац за бројно стање
- упаковане снопове коверата по основним изборним јединицама убацују у црвену врећу
- уписује на Образац за бројно стање бројеве печата провидне вреће, црвене вреће и мање провидне пластичне вреће
- плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у црвену врећу и затвара је печатом
- у провидну мању пластичну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из коначног Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом
- у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника градске/ општинске изборне комисије
- црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.

**ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ
НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ – БСО
ОБРАЗАЦ СЕ ОБАВЕЗНО ПОПУЊАВА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМ**

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (Бирачко мјесто за гласање у одсуству)	Назив и шифра општине/изборне јединице: МОДРИЧА	Број бирачког мјеста: 0245301	БСО
---	--	----------------------------------	-----

Серijski број пластичног печата-гласачка кутија 1										Серijski број пластичног печата-гласачка кутија 2-ако је потребно									
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Печат 1					Печат 2					Печат 1					Печат 2				

Шифра општине/изборне јединице за коју се гласа →

I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	050	133	135	200															
1. Број имена бирача на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројање)	17	35	10	2															
2. Број примљених коверата са гласачким листићима	20	40	15	5															
II : НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА																			
3. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка	13	31	6	0															
4. Број оштећених коверата са гласачким листићима (пакет 2а)	0	0	0	0															
5. Број издатих коверата са гласачким листићима (ред 6+7+8)	13	31	6	0															
6. Број неискоришћених коверата са гласачким листићима (ручно бројање)	7	9	9	5															
7. Број задужених коверата са гласачким листићима (ред 9+10)	20	40	15	5															
III: НАКОН ОТВАРАЊА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ																			
8. Број коверата са гласачким листићима	13	31	6	0															
IV: ТЕСТ ТАЧНОСТИ																			
9. Ред 7=ред 2.; ако није исти, уписати разлику	0	0	0	0															

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

ПРЕДСЈЕДНИК	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 1	ЗЕВКО ПЕТРОВИЋ	<i>Зевко Петровић</i>	ШАНА ИТЛОВИЋ	<i>Шана Итловић</i>
ЧЛАН 2	МАНДЕН ЗИЧЕВИЋ	<i>Манден Зичевић</i>	ИТШИНА ТРИФКОВИЋ	<i>Итшина Трифковић</i>
ЧЛАН 3			ШАНА ИТЛОВИЋ	<i>Шана Итловић</i>
ЧЛАН 4			ИТШИНА ТРИФКОВИЋ	<i>Итшина Трифковић</i>

6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ – КОВЕРТОВАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

- По једно бирачко мјесто у свакој основној изборној јединици одређено је за гласање непотврђеним гласачким листићима.
- На бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима бирачко право остварују сљедеће категорије бирача:
  - бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи,
  - редовни бирачи који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља 4. овог приручника и потврду о мјесту пребивалишта, односно уколико се ради о бирачима у Брчко Дистрикту БиХ поред наведених докумената и доказ о

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

- а) Централна изборна комисија БиХ путем градске/општинске изборне комисије бирачким мјестима одређеним за гласање непотврђеним гласачким листићима доставља списак бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају путем поште, за ту основну изборну јединицу. Наведени списак служи у сврху утврђивања права гласања путем непотврђених гласачких листића за ову категорију бирача.
- б) Своје бирачко право ови бирачи остварују у основној изборној јединици за коју су уписани у Централном бирачком списку да гласају поштом или су уписани у Централни бирачки списак по пријављеном пребивалишту.

➤ **Бирачи који промијене пребивалиште из једне основне изборне јединице у другу основну изборну јединицу у периоду од закључења коначног Централног бирачког списка до дана избора, бирачко право оствариће у основној изборној јединици у којој су имали пријављено пребивалиште прије дана закључења коначног Централног бирачког списка.**

- в) Име бирача који има право гласати непотврђеним гласачким листићем уписује се на извод из Централног бирачког списка, који садржи све податке као и извод из коначног Централног бирачког списка. Бирач се потписује на извод из Централног бирачког списка и гласа непотврђеним ковертованим гласачким листићем који се пакује у посебну сигурносну бијелу коверту.
- г) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића, на основу идентификационог документа бирача, испуњава неопходне податке на предњој страници коверте са непотврђеним ковертованим гласачким листићима, на основи којих може да се провјери бирачко право. На предњу страницу коверте уписују се сљедећи подаци:
  - број бирачког мјеста
  - презиме и име бирача
  - јединствени матични број бирача
  - датум рођења
  - тренутна адреса становања коју бирач наведе
  - назив и број предоченог идентификационог документа и назив органа који је издао документ.

- д) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића издаје гласачке листиће и бијелу заштитну коверту бирачу, упућује бирача да након гласања гласачке листиће запакује у бијелу заштитну коверту, а идентификациони документ бирача задржава до тренутка када бирач, након што је гласао, врати непотврђене ковертоване гласачке листиће запаковане у безбједносној бијелој коверти.

[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
Broj biračkog mjesta/Broj biračkog mјesta

Koverta/omotnica za nepotvrđene glasačke listiće
Кoверта за непoтврђене гласачке листиће

1. Prezime / Презиме
[ ] [ ]

2. Ime / Име
[ ] [ ]

3. Jedinствени matični broj / Јединствени матични број
[ ] [ ]

4. Datum (nadnevak) rođenja / Датум рођења
[ ] [ ]

5. Trenutna adresa stanovanja / Тренутна адреса становања
[ ] [ ]

6. Naziv predložеног identifikacionог документа / Назив показаног идентификационог документа
[ ] [ ]

7. Broj predložene isprave / Број показаног документа
[ ] [ ]

8. Izdat od / Издао од
[ ] [ ]

Изглед персонализоване коверте на коју се уписују предвиђени подаци – лијево.

Изглед бијеле заштитне коверте у коју се стављају гласачки листићи и која се након гласања бирача пакује у персонализовану коверту – доље.

U ovu kovertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kovertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

U ovu kovertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kovertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

U ovu kovertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kovertu или на гласачке листиће будете исписали своје личне податке, Ваши гласачки листићи неће да буду важећи.

- ђ) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића ставља безбједносно бијелу коверту у коверту с подацима о бирачу који гласа непотврђеним ковертованим гласачким листићима. Коверта се печати и бирач је убацује у гласачку кутију.
- е) Предсједник бирачког одбора уписује предвиђене податке у Образац за бројно стање.
- ж) Након затварања бирачког мјеста одређеног за гласање непотврђеним – ковертованим гласачким листића предсједник и чланови бирачког одбора обављају следеће радње:
- броје потписе на изводу из Централног бирачког списка
  - броје неискоришћене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
  - броје оштећене коверте с гласачким листићима ако их има
  - уписују добијене бројеве у Образац за бројно стање, а неискоришћене коверте пакује у оригиналне кутије, коверте с оштећеним гласачким листићима ставља у коверту АЗ с натписом оштећени гласачки листићи те их пакујеју у провидну врећу
  - отварају гласачку кутију, броје коверте с непотврђеним гласачким листићима и увезују их гумицом
  - предсједник уписује добијени број коверата с непотврђеним гласачким листићима у Образац за бројно стање:
  - упаковане коверте с непотврђеним гласачким листићима убацују у зелену врећу
  - уписују у Образац за бројно стање бројеве печата провидне вреће, зелене вреће и мање провидне пластичне вреће
  - плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у зелену врећу и затвара је печатом
  - у мању провидну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора, и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати
  - у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника градске/ општинске изборне комисије
  - црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе
  - извод из Централног бирачког списка бирачки одбор доставља изборној комисији.

**Примјер правилно попуњеног обрасца за бројно стање на бирачком мјесту одређено за гласање непотврђеним - ковертованим гласачким листићима – БСН
ОБРАЗАЦ СЕ ОБАВЕЗНО ПОПУЊАВА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМО**

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (Б. М. за гласање непотврђеним гласачким листићима)	Назив општине: МОДРИЧА	Број бирачког мјеста: 02455011111	БСН
---	---------------------------	--------------------------------------	-----

Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 1	
ВА 6 7 3 0 0 3	ВА 1 6 6 0 1 6
ПЕЧАТ 1	ПЕЧАТ 2

Серијски број пластичног печата-Гласачка кутија 2 (Ако је потребно!)	
ПЕЧАТ 1	ПЕЧАТ 2

Шифра општине/изборне јединице за коју се гласа →

024 Б

ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
1. Број имена на листи бирача који су регистровани за гласање путем поште, а могу гласати непотврђеним гл. листићима (ручно бројати)	750
2. Број примљених коверата са гласачким листићима	75
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА	
3. Број накнадно примљених коверата са гласачким листићима	0
4. Укупан број примљених коверата са гласачким листићима (ред 2+3)	75
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка за бираче који су гласали непотврђеним гласачким листићима	11
6. Број упропаштених коверата са гласачким листићима (пакет 2н)	0
7. Број изданих коверата са гласачким листићима (ред 5+6)	11
8. Број неискориштених коверата са гласачким листићима (ручно бројати)	64
9. Свеукупан број задужених коверата са гласачким листићима (ред 7+8)	75
ДИО IV: НАКОН ОТВАРАЊА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ	
10. Број коверата са непотврђеним гласачким листићима	11
ДИО V: ТЕСТ ТАЧНОСТИ	
11. Ред 9=ред 4; ако нису исти, уписати разлику	0
12. Ред 10 = ред 5; ако нису исти, уписати разлику	0

Серијски број пластичног печата за врећу са неискориштеним гл. листићима (провидна врећа)
ВА 0 0 1 1 3 8

Серијски број пластичног печата за врећу са ковертама са непотврђеним гл. листићима (зелена)
ВА 0 1 0 0 3 6

Серијски број пластичног печата за врећу са документацијом за Централну изборну комисију БИХ (провидна мања)
ВА 7 7 0 7 0 3

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ПРЕДСЈЕДНИК	ЗЕЛКО ПЕТРОВИЋ	<i>Zeljko Petrović</i>
ЧЛАН 1	МУСТАФА ЛАКОВИЋ	<i>Mustafa Laković</i>
ЧЛАН 2	МЛАДЕН ВИЧЕВИЋ	<i>Mladen Vikić</i>
ЧЛАН 3	ЗАЊА ЛАКОВИЋ	<i>Zanja Laković</i>
ЧЛАН 4	ТАТЈАНА ТРИФКОВИЋ	<i>Tatjana Trifković</i>

7. МОБИЛНИ ТИМ

➤ Да би гласали бирачи који су везани за своје домове, односно који су везани за установе (притворске јединице, геријатријске, дистрофичарске или друге здравствене установе), изборне комисије формирају мобилни тим који ће посјетити ове категорије бирача

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора (мобилног тима)

- а) Мобилни тим се састоји од предсједника и два члана. Предсједник руководи радом мобилног тима и одговоран је за његову законитост. Градска/општинска изборна комисија један час прије отварања бирачких мјеста предаје мобилном тиму материјал како слиједи:
- извод из Централног бирачког списка за бираче који су пријављени за гласање на овај начин
  - одговарајући број гласачких листића запакованих у заштитне коверте, које су стављене у персонализоване коверте на којима су уписане шифре основних изборних јединица за које се гласа
  - одговарајући број помоћних гласачких кутија (картонске кутије)
  - Образац за бројно стање — мобилни тим
  - потрошни материјал који је неопходан у процесу рада мобилног тима
  - Записник о раду бирачког одбора
  - списак бирача с адресама и контакт телефонима и
  - план рада мобилног тима.

➤ За потребе рада на терену изборна комисија мобилном тиму треба да обезбиједи одговарајуће моторно возило, односно одговарајући превоз до бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање путем мобилног тима.

➤ Мобилни тим приликом посјете бирача који су везани за установе може, ради бржег и ефикаснијег гласања, у сарадњи с надлежним особљем, организовати гласање на начин на који се гласање организује на бирачком мјесту, придржавајући се при томе процедуре која је прописана за гласање бирача на бирачком мјесту.

➤ Мобилни тим за гласање дужан је обезбиједити тајност гласања на начин како је то прописано законом и објашњено овим приручником.

Мобилни тим за гласање дужан је придржавати се плана рада мобилног тима који је донијела изборна комисија и омогућити акредитованим посматрачима посматрање рада мобилног тима. Акредитовани посматрачи могу посматрати рад мобилног тима за гласање на начин како је то објашњено у Поглављу III овог приручника и ако не нарушавају приватност бирача који су везани за своје домове, односно ако не нарушавају правила понашања која су успостављена у установама за које су бирачи везани и уз сагласност надлежног особља тих установа

- б) По преузимању изборног материјала предсједник и чланови мобилног тима обављају следеће:
- уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен
  - уписују број бирача с извода из Централног бирачког списка на предвиђено мјесто у Обрасцу за бројно стање
  - ручно броје примљене персонализоване заштитне коверте са комплетима гласачких листића према шифрама основних изборних јединица за које се гласа, а према бирачкој опцији бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка и уписују тај број у Образац за бројно стање
  - формирају помоћну гласачку кутију и стављају папирни самољепљиви печат
  - на отвор гласачке кутије и
  - уписују серијске бројеве печата с помоћне гласачке кутије у Образац за бројно стање.

- в) Гласање бирача путем Мобилног тима траје непрекидно у току дана, са почетком у 7.00 часова и завршетком у 19.00 часова.**
- г) Начин гласања бирача који гласају путем мобилног тима не разликује се од начина гласања утврђеног за бирачка мјеста
- д) Мобилни тим приликом рада на терену, након гласања бирача на одређеној локацији, самољепљивом траком лијепи отвор гласачке кутије који потписују предсједник и чланови мобилног тима
- ђ) Након завршетка рада на терену, мобилни тим ставља на отвор помоћне гласачке кутије самољепљиви папирни печат на који се потписују предсједник и чланови мобилног тима, а серијски број печата евидентира на додатном Обрасцу за бројно стање
- е) У Записник о раду мобилног тима, који потписују предсједник и оба члана, уписују се важнији догађаји током њиховог рада на терену
- ж) Након завршеног обиласка свих бирача чија се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка, мобилни тим одлази у сједишту градске/општинске изборне комисије и обавља сљедеће радње:
- броји потписе на изводу из Централног бирачког списка
  - броји неискоришћене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
  - броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има
  - уписује добијене резултате у Образац за бројно стање, а неискоришћене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту А3 с натписом оштећени гласачки листићи те их пакујеју у провидну врећу
  - отвара гласачку кутију
  - броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицом
  - предсједник уписује добијени број коверата с гласачким листићима по основним изборним јединицама у Образац за бројно стање
  - упаковане коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама убацују у наранџасту врећу
  - уписује на Образац за бројно стања бројеве печата провидне вреће, наранџасте вреће и мање провидне вреће
  - плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у наранџасту врећу и затвара је печатом;
  - у мању провидну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом
  - у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника градске/ општинске изборне комисије
  - црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.
- з) **Мобилни тим свој изборни материјал предаје изборној комисији у њеном сједишту.**

НАПОМЕНА: Персонализоване заштитне коверте које се користе за гласање путем мобилног тима истог су изгледа и садржаја као коверте које се користе за гласање непотврђеним гласачким листићима.

ВИДИ: 6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА.

8.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

8. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. САНКЦИЈЕ ПРОПИСАНЕ ИЗБОРНИМ ЗАКОНОМ БиХ (ПОГЛАВЉЕ 19А)

За кршење одредби Изборних закона у Босни и Херцеговини предвиђене су прекршајне санкције и то новчане у износу најмање 200,00 КМ па до 10.000,00 КМ, као и забрана ангажовања у изборној администрацији од 4 године.

За утврђивање прекршаја и изрицања санкција надлежна је Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, а у неким лакшим прекршајима и општинска/градска изборна комисија.

У досадашњој пракси Централна изборна комисија БиХ је послје сваког изборног циклуса проводила поступке и изрицала на стотине ових казни.

Прекршиоци закона су најчешће из изборне администрације готово искључиво предсједници и чланови бирачких одбора, и то због пропуста учињених ненамјерно (нехат) или пропустима да се нека радња уради или да се уради на начин прописан Законом.

Најчешћа ситуација је она из члана 5.25 Изборног закона БиХ гдје обрасци нису попуњени у складу са тамо прописаним начином.

Истина, избори су а тиме и обрасци компликовани, али под претпоставком да су чланови бирачких одбора, односно предсједници, прошли обавезну обуку и ако су пажљиви, њихова попуна не би требала да представља посебан проблем.

Прекршаји утврђени Изборним законом БиХ су и за предсједника ако не одреди дужности члановима бирачког одбора на дан гласања за њега и чланове, и ако не:

- уписује податке у записник о раду бирачког одбора који су тамо предвиђени
- не објасни бирачу начин гласања
- не обезбиједи му да то може учинити тајно
- не утврди идентитет бирача и омогући му да се потпише за то предвиђено мјесто на бирачком списку или
- помаже лицу током гласања на начин супротан Изборном закону БиХ.

Ваља напоменути да су ове прекршајне – административне санкције предвиђене само ако нема намјере да се утиче на изборни процес, односно да су оне посљедице површности, необучености, умора, непажње и сл., и да нема значајних посљедица на изборни процес.

Генерално гледајући, сваки пропуст због којег није било могуће утврдити резултате избора на бирачком мјесту па су они морали да буду утврђивани поновним бројањем или поништавањем избора на том гласачком мјесту, повлачи за собом утврђивање прекршајне одговорности.

У наставку текста приказани су примјери Одлука којим се изричу новчане казне, као и казне забране ангажовања за рад у бирачким одборима, а које је донијела Централна изборна комисија Босне и Херцеговине због кршења одредби члана 5.10, члана 5.25 и члана 5.26 Изборног закона БиХ, као и Рјешења Суда Босне и Херцеговине којим се жалбе на наведене одлуке одбијају као неосноване.

Na osnovu člana 6.7 stav (1) tačke 1. i 4. i člana 19.8 stav (1) tačka t) a u vezi člana 2.3 stav (1) tačka 5. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), u postupku utvrđivanja kršenja odredaba Izbornog zakona Bosne i Hercegovine od strane _____, člana biračkog odbora na biračkom mjestu _____, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 5. sjednici održanoj 04.02.2016. godine donijela

ODLUKU

(1) _____, član biračkog odbora na biračkom mjestu _____ odgovoran je što je na dan održavanja Općih izbora 2014. godine 12.10.2014. godine u obrascu za zbirne rezultate (većinski glas) za Nivo 401-Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine-izborna jedinica 1 pogrešno utvrdio broj osvojenih glasova za pojedine kandidate političke stranke _____, što je dovelo do promjene redoslijeda kandidata na kandidatskoj listi navedene političke stranke,

čime je prekršio odredbu člana 5.25 stav (1) tačka 3) Izbornog zakona BiH, pa mu se na osnovu člana 6.7 stav (1) tačke 1) i 4) Izbornog zakona BiH i primjenom člana 19.8 stav (1) tačka t) ovog zakona, izriče:

- a) novčana kazna u iznosu od 200,00 KM (slovima: dvijestotine konvertibilnih maraka) i
- b) zabrana angažovanja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provođenje izbora na period od četiri (4) godine, računajući od dana pravosnažnosti ove odluke.

(2) Novčanu kaznu imenovani je dužan uplatiti u roku od osam dana od dana pravosnažnosti ove odluke, na račun Ministarstva finansija i trezora BiH.

Obrazloženje

Postupajući po naredbi Centralne izborne komisije BiH, tim za ponovno brojanje u Glavnom centru za brojanje, nakon ponovnog brojanja glasačkih listića na ovom biračkom mjestu za Nivo 401-Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine-izborna jedinica 1 je utvrdio:

- a) broj važećih glasova koje su osvojili kandidati _____ i
- b) da je došlo do promjene u redoslijedu kandidata na kandidatskoj listi _____ jer su kandidati pod rednim _____, kandidat pod rednim brojem _____ i kandidat pod rednim _____ zamijenili mjesta.

Na osnovu naprijed utvrđenog činjeničnog stanja Centralna izborna komisija BiH je u skladu sa članom 6.7 stav (1) tačke 1. i 4. i članom 19.8 stav (1) tačka t) Izbornog zakona BiH, odlučila kao u dispozitivu ove odluke, smatrajući da je izrečena kazna srazmjerna učinjenom prekršaju.

Pravna pouka: Nezadovoljna strana ima pravo u roku od dva dana od dana prijema ove odluke podnijeti žalbu Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine preko Centralne izborne komisije BiH (član 6.9 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH).

Broj:
Sarajevo, 04.02.2016. godine

Predsjednik

Dr. Ahmet Šantić

Dostavljeno:
1. Imenovanom
2. Općinskoj izbornoj komisiji

Примјер 1: Одлука Централне изборне комисије БиХ - изречена новчана казна и забрана ангажовања због кршења одредби члана 5.25 Изборног закона БиХ

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Broj: S1 3 IZ 020927 16 IZ
Sarajevo, 18.02.2016.godine

22-02-2016
05-1-075-966.77

Sud Bosne i Hercegovine

RJEŠENJE

Žalba se odbija.

Образложење

Prilikom izricanja novčane kazne Centralna izborna komisija BiH je pravilno cijenila težinu učinjenih povreda iz člana 5.25 Izbornog zakona BiH i stepen odgovornosti žalioца, kao i činjenicu da je isti odslušaо cjelokupnu obuku rada biračkog odbora prema Planu i programu stalne edukacije članova organa za potvrđivanje izbora i da je stим u vezi bio kompetentan na propisani način izborne rezultate unijeti u odgovarajuće obrasce. Izrečena jedinstvena novčana kazna je određena u granicama propisanim članom 19.8 stav 1. tačka f) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Za ovu povredu zakonom je propisan minimum novčane kazne

od 200,00 KM i maksimum od 1.000,00 KM. Kako je žalilac član biračkog odbora njegova odgovornost nije veća u odnosu na članove biračkog odbora, to je istome i pravilno dosuđen iznos novčane kazne od 200,00 KM koji predstavlja minimuma novčane kazne.

Centralna izborna komisija je pravilno postupila određivši žalioцу i mjeru zabrane angažovanja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provođenje izbora na period od 4 (četiri) godine, računajući od dana pravosnažnosti osporavane odluke, nalazeći da je izrečena mjera obavezna kod izricanja novčane kazne.

Iz navedenih razloga Apelaciono upravno vijeće ovog suda nalazi da je pobijana odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine pravilna i zakonita a žalba neosnovana, pa je istu primjenom odredbe člana 81. stav 1. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 19/02 do 74/10) valjalo odbiti.

predsjednik vijeća
Sudija

Примјер 1: Рјешење Суда БиХ – Жалба се одбија

Na osnovu člana 6.7 stav (1) tačke 1. i 4. i člana 19.8 stav (1) tačka t) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 i 32/10), u postupku utvrđivanja kršenja odredaba Izbornog zakona Bosne i Hercegovine od strane _____, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 51. sjednici održanoj 10.08.2011. godine donijela

ODLUKU

(1) Utvrđuje se da je _____ predsjednik biračkog odbora na biračkom mjestu _____, na dan održavanja Općih izbora 2010. godine 03.10.2010. godine, odgovoran što nije popunio odgovarajuće obrasce i iste dostavio Izornoj komisiji _____ i na taj način postupao suprotno odredbama člana 5.25 i 5.26 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, pa mu se na osnovu člana 6.7 stav (1) tačka 1. i 4. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine i primjenom člana 19.8 stav (1) tačka t) ovog zakona, izriče:

- novčana kazna u iznosu od 400,00 KM (slovima: četiri stotine konvertibilnih maraka) i
- zabrana angažiranja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provedbu izbora na period od četiri (4) godine, računajući od dana pravosnažnosti ove odluke.

Образложење

Izborna komisija _____ nakon održanih izbora dostavila Centralnoj izornoj komisiji BiH glasački materijal sa svih biračkih mjesta.

Centralna izborna komisija BiH je nakon provjere biračkog materijala sa biračkog mjesta _____, utvrdila da nije dostavljen obrazac za zbirne rezultate ZR (otvorena lista), obrazac za zbirne rezultate ZR (većinski glas) po političkim subjektima i obrasci za zbirne rezultate ZR (većinski glas) po kandidatima za Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH- izborna jedinica 2 402.

Odgovornost _____ predsjednika biračkog odbora, za navedenu nepravilnost, se zasniva na činjenici, da je učestovovao u brojanju glasačkih listića i popunjavanju obrazaca, što je svojim potpisom na Obrascu za zbirne rezultate ZR (otvorena lista) za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH i potvrdio, zatim na odredbi člana 2.20 stav (1) Izbornog zakona BiH koji propisuje da birački odbor neposredno rukovodi radom biračkog mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasanja i evidentira rezultate kao i na odredbi člana 22. stav (1) Pravilnika o načinu provođenja izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", 37/10, 71/10 i 22/11) (daljnjem tekstu: Pravilnik), koji između ostalog, propisuje, da predsjednik upravlja radom biračkog odbora i da je zajedno sa članovima biračkog odbora odgovoran za zakonitost rada na biračkom mjestu ...

Na osnovu naprijed utvrđenog činjeničnog stanja i ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, te nesporno utvrđene odgovornosti _____ predsjednika biračkog odbora na biračkom mjestu _____, Centralna izborna komisija BiH je u skladu sa članom 6.7 stav (1), tačke 1. i 4. i članom 19.8 stav (1) tačka t) Izbornog zakona BiH, odlučila kao u dispozitivu ove odluke.

Pravna pouka: Nezadovoljna strana ima pravo u roku od dva dana od dana prijema ove Odluke podnijeti žalbu Apelacionom odjelu Suda Bosne i Hercegovine preko Centralne izborne komisije BiH (član 6.9 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH).

Broj: / 11
Sarajevo, 10.08.2011. godine

Zamjenjuje predsjednicu

Stjepan Mikić, član

Dostavljeno:
1. Imenovanom
2. Izornoj komisiji

Примјер 2: Одлука Централне изборне комисије БиХ - изречена новчана казна и забрана ангажовања због кршења одредби члана 5.25 и 5.26 Изборног закона БиХ

01-2-1-1117 33

Broj: IŽ-101/11
Sarajevo, 20.09.2011. godine

PRIMLJENO:	2011
01-2-1-1117/11	

486a

**CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
BOSNE I HERCEGOVINE
Ulica Danijela Ozme broj 7
SARAJEVO**

RJEŠENJE

Žalba se odbija

Obrazloženje

Ovo vijeće smatra da su neosnovani navodi podnosioca žalbe da je Birački odbor sa navedenog biračkog mjesta postupao u skladu sa članom 5.26. Izbornog zakona BiH, da je svu dokumentaciju i materijale za izbore sa obrascima iz člana 5.18 predao nadležnoj Izornoj komisiji. Naime, uvidom u spise predmeta ovo vijeće je zaključilo da je donosilac ožalbene odluke na pravilan i zakonit način utvrdio da je žalitelj učestvovao u brojanju glasačkih listića i da je to potvrdio svojim potpisom na Obrascu za zbirne rezultate ZR (otvorena lista) za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH. Članom 2.20 stav 1. Izbornog zakona BiH propisano je da birački odbor neposredno rukovodi radom biračkog mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasanja i evidentira rezultate, a član 22. stav 1. Pravilnika o načinu provođenja izbora u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj: 37/10 do 22/11) propisuje da predsjednik upravlja radom biračkog odbora i da je zajedno sa članovima biračkog odbora odgovoran za zakonitost rada na biračkom mjestu. Razlozi koje žalilac navodi a zbog kojih traži umanjenje izrečene kazne ovo vijeće ne smatra pravno relevantnim, jer je žalilac zaposlen, ne izdružava ni ženu a ni djecu, a kao predsjednik biračkog odbora ima veću odgovornost od članova biračkog odbora za utvrđene propuste u radu te je izrečena kazna primjerena učinjenoj povredi Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Iz navedenih razloga Apelaciono vijeće nalazi da je pobijana odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine pravilna i zakonita a žalba neosnovana, pa je istu primjnom člana 81. stav 1., druga rečenica, Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 19/02 do 74/10) valjalo odbiti.

ZAPISNIČAR

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Na osnovu člana 6.7 tačka 1. i 4. a u vezi člana 5.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 i 32/10), u postupku utvrđivanja kršenja odredaba Izbornog zakona Bosne i Hercegovine od strane _____, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 63. sjednici održanoj 26.10.2011. godine donijela

ODLUKU

(1) Utvrđuje se da je _____ član biračkog odbora na biračkom mjestu _____ u Osnovnoj izbornoj jedinici _____, na dan održavanja Općih izbora 2010. godine 03.10.2010. godine, odgovoran što nije osigurao da glasanje pojedinih birača bude tajno i da se obavlja lično, i na taj način postupio suprotno odredbi člana 5.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, pa mu se na osnovu člana 6.7 tačka 1. i 4. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, izriče:

- a) novčana kazna u iznosu od 200,00 KM (slovima: dvije stotine konvertibilnih maraka) i
- b) zabrana angažiranja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provedbu izbora na period od četiri (4) godine, računajući od dana pravosnažnosti ove odluke.

Obrazloženje

Opštinska izborna komisija _____ je nakon održanih izbora dostavila Centralnoj izbornoj komisiji BiH glasački materijal sa svih biračkih mjesta u Osnovnoj izbornoj jedinici _____.

U Glavnom centru za brojanje prilikom kontrole Zapisnika o radu biračkog odbora, Centralna izborna komisija BiH je utvrdila da je u dijelu Zapisnika o radu biračkog odbora sa biračkog mjesta _____ u Osnovnoj izbornoj jedinici _____, Obrazac Z 7- mišljenje ili primjedbe člana biračkog odbora, birača, akreditovanog posmatrača, od strane posmatrača na više mjesta evidentirano da je jedno lice pomagalo da glasaju dva birača.

Odgovornost _____ za navedenu nepravilnost, se zasniva na činjenici, da obavljajući funkciju člana biračkog odbora, nije spriječio da jedno lice pomogne da glasaju dva birača, odnosno što nije osigurao da glasanje pojedinih birača bude tajno i da se obavlja lično, kako je propisano odredbom člana 5.10 Izbornog zakona BiH, zatim na odredbi člana 2.20 stav (1) Izbornog zakona BiH koji propisuje da birački odbor neposredno rukovodi radom biračkog mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasanja i evidentira rezultate kao i na odredbi člana 22. stav (1) Pravilnika o načinu provođenja izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", 37/10, 71/10 i 22/11) (daljnjem tekstu: Pravilnik) koji između ostalog, propisuje, da predsjednik upravlja radom biračkog odbora i da je zajedno sa članovima biračkog odbora odgovoran za zakonitost rada na biračkom mjestu . . .

- (1) Pravilnika i da nije spriječio ovu nepravilnost, odnosno osigurao zakonitost rada biračkog odbora.

Pravna pouka: Nezadovoljna strana ima pravo u roku od dva dana od dana prijema ove Odluke podnijeti žalbu Apelacionom odjelu Suda Bosne i Hercegovine preko Centralne izborne komisije BiH (član 6.9 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH).

Broj: 05-1-07-5-512/11
Sarajevo, 26.10.2011. godine

Predsjednik
Branko Petrić

Dostavljeno:
1. Imenovanom
2. Opštinskoj izbornoj komisiji
(nakon pravosnažnosti ove odluke)
3. a/a

Примјер 3: Одлука Централне изборне комисије БиХ - изречена новчана казна и забрана ангажовања због кршења одредби члана 5.10 Изборног закона БиХ

05-L [signature]

Broj: IZ-137/11
Sarajevo, 09.11.2011. godine

PREDSEDNIK VIJEĆA		
Ime i prezime	Podpis	Štampano
05-L	[signature]	03-81-542/11

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
BOSNE I HERCEGOVINE
Ulica Danijela Ozme broj 7
SARAJEVO

56

RJEŠENJE

Žalba se odbija

Obrazloženje

Po ocjeni ovog vijeća, donosilac ožalbene odluke je pravilno utvrdio da su na navedenom biračkom mjestu učinjene nepravilnosti po pitanju osiguranja da glasanje birača bude tajno i da se obavlja lično i da su time učinjene povrede odredaba člana 5.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 23/01 do 32/10) kao i odredbe člana 22. stav 1. Pravilnika o načinu provođenja izbora u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj: 37/10 do 22/11). Kako je žalilac obavljao funkciju člana biračkog odbora na navedenom biračkom mjestu, bio je dužan da osigura da da glasanje pojedinih birača bude tajno i da se obavlja lično, u skladu sa Izbornim zakonom BiH, pa je, po mišljenju ovog vijeća, odgovoran prema odredbama članova 5.10. i 2.20. stav 1. Izbornog zakona BiH kao i odredbi člana 22. stav 1. Pravilnika o načinu provođenja izbora u Bosni i Hercegovini za zakonitost rada na biračkom mjestu.

U pogledu prigovora žalioaca na finansijsku nemogućnost plaćanja novčane kazne, ovaj sud nalazi da je žalioцу kazna izrečena u minimalnom iznosu, da je izricanje ove kazne obligatorno i da ne postoji mogućnost oslobađanja žalioaca od obaveze plaćanja izrečene novčane kazne. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je prilikom izricanja ovakve minimalne kazne uzela u obzir sve činjenice i okolnosti koje je žalilac naveo u svojoj žalbi.

Iz navedenih razloga Apelaciono vijeće nalazi da je pobijana odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine pravilna i zakonita a žalba neosnovana, pa je istu primjnom člana 81. stav 1. , druga rečenica Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 19/02 , 88/07, 83/08 i 74/10) valjalo odbiti.

ZAPISNIČAR

Ime i prezime
[signature]

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA

2. ЗЛОУПОТРЕБА БИРАЧКОГ ПРАВА И ИЗБОРНА ПРЕВАРА (КРИВИЧНИ ЗАКОН БиХ, КРИВИЧНИ ЗАКОН РС И КРИВИЧНИ ЗАКОН ФБИХ)

Међутим, ако код било кога постоји намјера да се недозвољеним радњама утиче на изборни процес и резултате избора, то улази у сферу кривичног дијела таквог кривичног поступка. Пошто су ово Општи избори, односно бирају се органи власти на нивоу БиХ, нивоу ентитета, односно кантона на нивоу једног ентитета за кривична дијела учињена из поглавља кривичних дијела против изборног права надлежни су органи БиХ и ентитета у примјени Кривичног закона БиХ, Кривичног закона РС и Кривичног закон ФБИХ.

У свим тим законима су мање-више на истовјетан начин описане радње које представљају биће неког од кривичних дјела.

Поред новчане, предвиђене су и затворске казне од општег минимума па максимално од 1 (једне), 3 (три) и 5 (пет) година.

Нека од ових кривичних дјела могу учинити и припадници изборне администрације, бирачког одбора и изборне комисије у оквиру своје дужности и то представља отежавајућу околност, за шта је предвиђена и виша казна.

Кривично дјело прописано у свим овим законима, резервисано искључиво за чланове бирачких одбора, јесте изборна превара, које гласи:

“Ко додавањем, одузимањем, брисањем гласова или на неки други начин фалсификује резултате избора или гласања казниће се затвором од шест (РС), три (ФБИХ) па до пет година”.

Такође, чланови бирачког одбора су најчешће у прилици, мада ту прилику користе или могу да користе и други да учине кривична дјела повреда тајности гласања и уништавања изборних исправа. Уколико ова дјела учине чланови бирачких одбора, то је отежавајућа околност и за то је предвиђена затворска казна од двије до пет година.

Друга кривична дјела су подмићивање при изборима или гласању, злоупотреба бирачког права и повреда слободе одређења бирача, коју најчешће чине лица ван изборне администрације, односно они чија се имена налазе на гласачким листићима или неко у име њих.

Изводи из свих кривичних закона са кривичним дијелима из Изборног процеса се налазе на посебним плакатима одштампаним у организацији Централне изборне комисије БиХ и дистрибуисани свим бирачким одборима који су их дужни истакнути на видно мјесто испред или у просторији за гласање, да би се сви бирачи који долазе на бирачко мјесто могли упознати с тим, а чланови бирачких одбора их упутити на то.

Шта су дужности и обавезе, тј. могућности предсједника, односно бирачког одбора као органа, уколико се на бирачком мјесту, његовој околини или било гдје појави ситуација која би могла да резултује кривичним дијелом:

1. Превенција – бирачки одбор је дужан поступати и од свих других захтијевати да поступају по процедурама прописаним Законом, подзаконским актима или инструкцијама Централне изборне комисије БиХ и општинске/градске изборне комисије. То се односи на дан пред изборе, на дан избора па све до предаје изборног материјала градској/општинској изборној комисији.

2. Уколико било ко нарушава утврђену процедуру или предузима неку радњу или поступак који су описани у неком од кривичних дјела са оних плаката на улазу на бирачко мјесто, потребно је опоменути, а догађај забиљежити на адекватан и повјелив начин.

3. У случају неуспјеха, односно да је забрањена радња у току или је завршена, неопходно је према датој ситуацији обавијестити општинску/градску изборну комисију, а по потреби позвати и полицију, за што је надлежан искључиво предсједник бирачког одбора, односно његов замјеник који се у датом моменту налази на бирачком мјесту.

4. У случају опасности по изборни процес неопходно је прекинути гласање на бирачком мјесту и предузети све оно што је потребно да се обезбједе услови за наставку гласања, а једини органи за сарадњу су општинска /градска изборна комисија и полиција, уз коју може да буде евентуално и тужилац.

5. Препоручује се да се у критичним ситуацијама у процес не инволвирају политичке партије, кандидати, медији или било ко од трећих непозваних лица.

6. Сва догађања која одударују од редовног тока ствари треба детаљно навести у записник о раду бирачког одбора, документовати, потписати и затим га заштитити.

Кривичним законом БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15 и 40/15 и 35/18) чланови 150—155 су прописане санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеци затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Републике Српске (“Службени гласник РС”, бр. 64/17), члановима 215—223 прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеци затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине ФБиХ”, бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17), члановима 194—199а прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или три мјесеца затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Литература

- Изборни закон Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16).
- Правилник о спровођењу избора (“Службени гласник БиХ”, бр. 29/18)
- Упутство о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста (“Службени гласник БиХ”, бр. 37/14 и 29/18).
- Упутство о условима и процедурама за акредитирање изборних посматрача у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 29/18).
- Правилник о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора — пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 29/18).

9.

ШЕМЕ ПОКОВАЊА

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na redovnom biračkom mjestu u F BiH

Predsjedništvo BiH – NIVO 701/702

Siva zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići
2. Providna plastična vreća sa:
Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR većinski glas (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta oštećeni glasački listići

Parlamentarna skupština BiH – NIVO 511- 515

Plava zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići
2. Providna plastična vreća sa:
Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta oštećeni glasački listići

Zastupnički dom Parlamenta F BiH – NIVO 401- 412

Ljubičasta zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići
2. Providna plastična vreća sa:
3. Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta oštećeni glasački listići

Kantonalna skupština – NIVO 201 - 210

Bordo crvena zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići
2. Providna plastična vreća sa:
Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta oštećeni glasački listići

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Knjige pomoćnih obrazaca
2. Izvod iz Centralnog biračkog spiska
3. Zapisnik o radu biračkog odbora
(original u koricama)

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
2. Obrazac za zbirne rezultate ZR većinski glas za nivo 701/702 (crvena kopija)
3. Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista za nivoe 200,400,500 (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Obrazac za zbirne rezultate ZR većinski glas za nivo 701/702 (zelena kopija)
3. Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista za nivoe 200,400,500 (zelena kopija)
4. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)

Koverta A3 za Centralnu izbornu komisiju BiH

1. Obrazac brojnog stanja (original)
2. Obrazac za zbirne rezultate ZR većinski glas za nivo 701/702 (original)
3. Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista za nivoe 200,400,500 (original)

NAPOMENA:

**Na svaku vreću potrebno je
upisati broj biračkog mjesta !**

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u FBiH

Crvena zaštitna vreća

1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama
2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije
2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original ukoricama)
3. Izvod iz Centralnog biračkog spiska

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)

NAPOMENA:
na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu ovlaštenom za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića u FBiH

Zelena zaštitna vreća

1. Prebrojane koverta sa nepotvrđenim glasačkim listićima
2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije
2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama)

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
3. Dopunski izvod iz Centralnog biračkog spiska (spisak potencijalnih birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima)

NAPOMENA:
Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala Mobilni tim u FBiH

Narandžasta zaštitna vreća

1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama
2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije
2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original ukoricama)
3. Dodatni izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače sa posebnim potrebama

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)

NAPOMENA:
Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

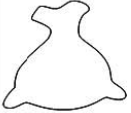
Предсједништво БиХ – НИВО 703

Сива заштитна врећа

1. Пребројани важећи гласачки листићи
2. Провидна пластична врећа са:
Коверта – неважећи гласачки листићи /
Образац за збирне резултате ЗР већински глас
(плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштени гласачки листићи
(упаковани у оригиналне кутије)
2. Коверта – оштећени гласачки листићи

Парламентарна скупштина БиХ – НИВО 521 - 523

Плава заштитна врећа

1. Пребројани важећи гласачки листићи
2. Провидна пластична врећа са:
Коверта – неважећи гласачки листићи /
Образац за збирне резултате ЗР отворена листа
(плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштени гласачки листићи
(упаковани у оригиналне кутије)
2. Коверта – оштећени гласачки листићи

Предсједник и подпредсјеници РС – НИВО 600

Жута заштитна врећа

1. Пребројани важећи гласачки листићи
2. Провидна пластична врећа са:
Коверта – неважећи гласачки листићи /
Образац за збирне резултате ЗР већински глас
(плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије)
2. Коверта – оштећени гласачки листићи

Народна скупштина РС – НИВО 301-309

Смеђа заштитна врећа

1. Пребројани важећи гласачки листићи
2. Провидна пластична врећа са:
Коверта – неважећи гласачки листићи /
Образац за збирне резултате ЗР отворена листа
(плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије)
2. Коверта – оштећени гласачки листићи

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Књиге помоћних образаца
2. Извод из Централног бирачког списка
3. Записник о раду бирачког одбора
(оригинал у корицама)

Коверта за Предсједника бирачког одбора:

- 1.Образац бројног стања (црвена копија)
- 2.Образац за збирне резултате ЗР отворена листа за нивое 300, 500 (црвена копија)
- 3.Образац за збирне резултате ЗР већински глас за нивое 600, 703 (црвена копија)

Коверта за Предсједника изборне комисије:

- 1.Образац бројног стања (зелена копија)
- 2.Образац за збирне резултате ЗР отворена листа за нивое 300, 500 (зелена копија)
- 3.Образац за збирне резултате ЗР већински глас за нивое 600, 703 (зелена копија)
- 4.Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)

Коверта А3 за Централну изборну комисију БиХ:

- 1.Образац бројног стања (оригинал)
- 2.Образац за збирне резултате ЗР отворена листа за нивое 300 500 (оригинал)
- 3.Образац за збирне резултате ЗР већински глас за нивое 600, 703 (оригинал)

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту за гласање у одсуству РС

 <p>Црвена заштитна врећа</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама 2. Образац бројног стања (плава копија)
 <p>Провидна заштитна врећа (већа)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића
 <p>Провидна заштитна врећа (мања)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама) 3. Извод из Централног бирачког списка

	Коверта за Председника бирачког одбора: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (црвена копија)
---	---

	Коверта за Председника изборне комисије: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
---	---

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића у РС

 <p>Зелена заштитна врећа</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројане коверте са непотврђеним гласачким листићима 2. Образац бројног стања (плава копија)
 <p>Провидна заштитна врећа (већа)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића
 <p>Провидна заштитна врећа (мања)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)

	Коверта за Председника бирачког одбора: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (црвена копија)
--	---

	Коверта за Председника изборне комисије: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија) 3. Допунски извод из Централног бирачког списка (списак потенцијалних бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима)
---	---

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала Мобилни тим у РС

 <p>Наранџаста заштитна врећа</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама 2. Образац бројног стања (плава копија)
 <p>Провидна заштитна врећа (већа)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића
 <p>Провидна заштитна врећа (мања)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама) 3. Додатни извод из Централног бирачког списка за бираче са посебним потребама

	Коверта за Председника бирачког одбора: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (црвена копија)
---	---

	Коверта за Председника изборне комисије: <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
---	---

НАПОМЕНА:

на сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Šema pakovanja izbornog materijala na redovnom biračkom mjestu u Brčko Distriktu BiH za birače sa entitetskim državljanstvom F BiH

<p>Predsjedništvo BiH – NIVO 701/702</p> <p><i>Siva zaštitna vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići 2. Providna plastična vreća sa: Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR većinski glas (plava kopija) <p><i>Providna zaštitna vreća (veća)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta oštećeni glasački listići 	<p>Parlamentarna skupština BiH – NIVO 515</p> <p><i>Plava zaštitna vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići 2. Providna plastična vreća sa: Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista (plava kopija) <p><i>Providna zaštitna vreća (veća)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta oštećeni glasački listići
<p>Zastupnički dom Parlamenta F BiH – NIVO 402</p> <p><i>Ljubičasta zaštitna vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići 2. Providna plastična vreća sa: Koverta - nevažeći glasački listići /Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista (plava kopija) <p><i>Providna zaštitna vreća (veća)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta oštećeni glasački listići 	

Шема паковања изборног материјала на редовном бирачком мјесту у Брчко Дистрикту БиХ за бираче са ентитетским држављанством РС

<p>Председништво БиХ – НИВО 703</p> <p><i>Сива заштитна врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи 2. Провидна пластична врећа са: Коверта – неважећи гласачки листићи /Образац за збирне резултате ЗР већински глас (плава копија) <p><i>Провидна заштитна врећа (већа)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта – оштећени гласачки листићи 	<p>Парламентарна скупштина БиХ – НИВО 522</p> <p><i>Плава заштитна врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи 2. Провидна пластична врећа са: Коверта – неважећи гласачки листићи / Образац за збирне резултате ЗР отворена листа (плава копија) <p><i>Провидна заштитна врећа (већа)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта – оштећени гласачки листићи
<p>Председник и подпредседници РС – НИВО 600</p> <p><i>Жута заштитна врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи 2. Провидна пластична врећа са: Коверта – неважећи гласачки листићи / Образац за збирне резултате ЗР већински глас (плава копија) <p><i>Провидна заштитна врећа (већа)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта – оштећени гласачки листићи 	<p>Народна скупштина Републике Српске – НИВО 306</p> <p><i>Смеђа заштитна врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи 2. Провидна пластична врећа са: Коверта – Неважећи гласачки листићи / Образац за збирне резултате ЗР отворена листа (плава копија) <p><i>Провидна заштитна врећа (већа)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта – оштећени гласачки листићи

ПОДСЈЕТНИК ИЗБОРНИХ РАДЊИ НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

Дан уочи избора

1. Да ли је простор који је одређен за бирачко мјесто припремљен за отварање и уређен на начин како је то прописано (обезбјеђено несметано кретање бирача итд.)?
2. Да ли су с бирачког мјеста, у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто, уклоњене све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе као и остале ознаке које могу да имају дискриминационо значење?
3. Да ли је на улазу на бирачко мјесто постављена ознака бирачког мјеста, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења оружја, забране пушења и кандидатске листе?
4. Да ли је градска/ општинска изборна комисија прије отварања бирачког мјеста доставила бирачком одбору предвиђени изборни материјал?
5. Да ли су предсједник и чланови бирачког одбора попунили Записник о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора — ЗАРБО I, на начин како је то предвиђено?

Прије отварања бирачког мјеста

1. Да ли су сви чланови бирачког одбора дошли на вријеме на бирачко мјесто (најмање час времена прије отварања бирачког мјеста)?
2. Да ли је предсједник бирачког одбора одредио који ће члан бирачког одбора бити задужен за контролу реда, идентификацију, издавање гласачких листића и контролу гласачке кутије?
3. Да ли је одређено мјесто за сваку гласачку кабину тако да нико унутар или ван бирачког мјеста не може да види бирача док гласа?
4. Да ли је предсједник бирачког одбора започео вођење Записника о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — Образац ЗАРБО II и попуњавање Обрасца за бројно стање, на начин како је то предвиђено?
5. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао присутне посматраче, на начин како је то прописано и упутио их на мјесто гдје могу да сједну и посматрају изборне активности?
6. Да ли су обављене друге радње које су предвиђене прије отварања бирачког мјеста (пребројавање гласачких листића, показивање празне гласачке кутије, печатење гласачке кутије итд.)?
7. Да ли су предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласали прије него што први бирач дође на бирачко мјесто?

Отварање бирачког мјеста и гласање

1. Да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме, а ако није, да ли је о кашњењу обавијештена градска/општинска изборна комисија на начин како је то прописано?
2. Да ли је предсједнику и члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто омогућено да буду одсутни с бирачког мјеста онолико времена колико им је потребно да могу отићи на бирачко мјесто гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и обаве гласање?
3. Да ли бирачки одбор води рачуна да се гласање бирача обавља на законит начин, односно:
  - да ли се поштује тајност гласања, тј. да ли се у гласачкој кабинџу исто вријеме налази само једно лице;
  - да ли се онемогућава да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа;
  - да ли се води рачуна да ниједно лице не омета бирача који испуњава гласачке листиће, тражи од њега било какве информације о томе за кога жели да гласа, за кога гласа или за кога је гласао, спрчава или покушава спријечити некога у остваривању његовог бирачког права?
4. Да ли предсједник и чланови бирачког одбора обављају своје дужности на начин како је то прописано, односно:
  - предсједник бирачког одбора — руководи радом бирачког одбора и са члановима бирачког одбора одговора за законитост рада на бирачком мјесту; одржава интегритет процеса гласања, одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини; попуњава потребне обрасце; обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета; помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања; рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача; евидентира у Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора – Образац ЗАРБО II – вријеме и околности свих изнимних догађаја на бирачком мјесту те води рачуна да Записник садржи све потребне податке;
  - члан бирачког одбора задужен за контролу реда – обезбјеђује контролу кретања бирача на бирачком мјесту и не дозвољава да се на бирачком мјесту ствара непотребна гужва;
  - члан бирачког одбора задужен за идентификацију – провјерава идентитет бирача; проналази бирачево име у изводу из коначног Централног бирачког списка; упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу; обезбјеђује да се бирач потпише поред свог имена у изводу из коначног Централног бирачког списка; наглас чита име бирача који се потписао у извод из коначног Централног бирачког списка;
  - члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића – издаје гласачке листиће; објашњава како треба исправно испунити гласачке листиће; упућује бирача према слободној гласачкој кабинџу;
  - члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије – упућује бирача да убаџи гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто; обезбјеђује да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаџи гласачке листиће; обезбјеђује да се само гласачки листићи убаџују у гласачку кутију?

5. Да ли је на бирачком мјесту било ометања гласања и ако јесте, да ли је председник поступио на начин да:

➤ отклони опасност, насиље, оружје или опасне предмете с бирачког мјеста; прекине гласање ако се опасност, насиље, оружје или опасни предмети не могу одмах отклонити за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту, а ако се ред на бирачком мјесту наруши, захтијева помоћ полиције или снага безбједности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту?

6. Да ли је било прекида у гласању и, ако јесте, да ли је о томе обавјештена градска/општинска изборна комисија на начин како је то прописано?

Затварање и радње након затварања бирачког мјеста

1. Да ли је бирачима који су у реду за гласање у тренутку затварања бирачког мјеста одобрено да гласају, односно да ли је приликом затварања бирачког мјеста проведена слjedeћа процедура:

➤ председник, 15 минута прије затварања бирачког мјеста, објављује свим присутним унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста;

➤ председник одређује једног члана бирачког одбора да у вријеме затварања бирачког мјеста стане на крај реда како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста;

➤ члан бирачког одбора затвара врата одмах након што посљедњи бирач из реда гласа;

➤ председнику Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора – Образац ЗАРБО II уписује вријеме затварања бирачког мјеста;

➤ председник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је?

2. Да ли је председник бирачког одбора приликом затварања бирачког мјеста евидентирао присутне акредитоване посматраче на начин како је то прописано?

3. Да ли је председник бирачког одбора након затварања бирачког мјеста евидентирао све податке у Обрасцу за бројно стање?

Радње прије бројања гласачких листића

1. Да ли је бирачки одбор формирао радну површина за бројање гласачких листића?

2. Да ли су председник и чланови бирачког одбора отпечатали гласачку кутију и на радну површину истресли комплетан садржај гласачке кутије, а затим извршили раздвајање гласачких листића по нивоима, и сачинили четири групе гласачких листића?

3. Да ли су гласачки листићи који се не броје у тој фази бројања, спаковани у провидне пластичне вреће, посебно за сваки изборни ниво и одложене на начин да их сви присутни могу да виде?

Бројање гласачких листића и евидентирање резултата гласања

а) Члан/чланови Предсједништва БиХ (ФБиХ и РС)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за члана/чланове Предсједништва БиХ у групе по 25 листића по кандидатима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 2) Да ли је бирачки одбор утврдио број гласова за сваког кандидата за члана/чланове Предсједништва БиХ и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 3) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за члана/чланове Предсједништва БиХ на начин како је то овим приручником објашњено?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за члана/чланове Предсједништва БиХ истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
- 5) Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у сиву пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

б) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ (ФБиХ и РС)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ?
- 2) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ у групе по 25 листића по политичким субјектима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 3) Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ на начин како је то овим приручником објашњено?
- 5) Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи, користећи се притом помоћним обрасцем за бројање и придржавајући се утврђених процедура?
- 6) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи?
- 7) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
- 8) Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у плаву пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

ц) Представнички дом Парламента Федерације БиХ (ФБиХ)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за Представнички дом Парламента Федерације БиХ?
- 2) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за Представнички дом Парламента Федерације БиХ у групе по 25 листића по политичким субјектима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 3) Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за Представнички дом Парламента Федерације БиХ и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за Представнички дом Парламента Федерације БиХ на начин како је то овим приручником објашњено?
- 5) Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи, користећи се притом помоћним обрасцем за бројање и придржавајући се утврђених процедура?
- 6) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи?
- 7) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате Представнички дом Парламента Федерације БиХ истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
- 8) Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у љубичасту пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

д) Кантонална скупштина (ФБиХ)

1. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за Кантоналну скупштину?
2. Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за Кантоналну скупштину у групе по 25 листића по политичким субјектима на основу добивених гласова и неважеће гласачке листиће?
3. Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за Кантоналну скупштину и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
4. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за Кантоналну скупштину на начин како је то овим приручником објашњено?
5. Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи користећи се притом помоћним обрасцем за бројање и придржавајући се утврђених процедура?
6. Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи?
7. Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за Кантоналну скупштину истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
8. Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у бордо црвену пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

е) Предсједник и потпредсједници Републике Српске (РС)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за Предсједника и потпредсједнике Републике Српске у групе по 25 листића по кандидатима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 2) Да ли је бирачки одбор утврдио број гласова за сваког кандидата за Предсједника и потпредсједнике Републике Српске и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 3) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за Предсједника и потпредсједнике Републике Српске на начин како је то овим приручником објашњено?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за Предсједника и потпредсједнике Републике Српске истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
- 5) Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у жуту пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

ф) Народна скупштина Републике Српске (РС)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за Народну скупштину Републике Српске?
- 2) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за Народну скупштину Републике Српске у групе по 25 листића по политичким субјектима на основи добивених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 3) Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за Народну скупштину Републике Српске и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за Народну скупштину Републике Српске на начин како је то овим приручником објашњено?
- 5) Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи користећи се притом помоћним обрасцем за бројање и придржавајући се утврђених процедура?
- 6) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи?
- 7) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за Народну скупштину Републике Српске истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?
- 8) Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у смеђу пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

Ријеч уредника

Сања Станимировић-Остојић, предсједница Општинске изборне комисије Власеница

"Први пут је написмено објашењено, шта треба радити и како да се понаша бирачки одбор, односно предсједник у случају кршења прописа, Изборног закона БиХ или чак кривичних закона. Као добра опомена, односно генерална превенција, у овом приручнику су доступни 'живи' предмети, односно случајеви из праксе Централне изборне комисије БиХ и Суда БиХ о санкционисању прекшилаца изборних процедура, првенствено чланова бирачких одбора, као и указано на повечану одговорност предсједника бирачког одбора."

Проф. др Милан Томић, члан изборне комисије Брчко Дистрикт БиХ

"Свака радња која се одвија на дан избора, на сваком бирачком мјесту, са стручне стране анализирајући, добро је прецизирана и образложена у овом Приручнику. Аутори Приручника су све радње бирачког одбора, које се проводе на сваком бирачком мјесту, или путем мобилног тима, детаљно описали, као и на евентуално учињене погрешке у раду бирачког одбора, што су потврдили на основи законских норми Изборног закона Босне и Херцеговине, укључујући и казнене одредбе."

Завршну мисао у контексту осврта на урађени Приручник, дајем у похвали ауторима Приручника за одлично урађен посао, као и препоруку онима коме је намијењен да га добро проуче и савладају, односно, на предстојећим изборима поступају у складу са њим."

Аида Каравелић, предсједница Општинске изборне комисије Високо

"Приручник о раду бирачких одбора са подсјетником изборних активности омогућава изборној администрацији, бирачким одборима и сваком другом учеснику изборног процеса, професионалан, правилан и транспарентан рад у provedби изборних активности, поштивање тајности и личног гласања бирача, а тиме се доприноси потпуном изразу воље бирача и правилном утврђивању изборних резултата, што свеукупно доприноси provedби слободних, демократских, периодичних и поштених избора и темељним начелима изборног законодавства и међународних правних аката."

Данијела Озме 7, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Избори у Босни и Херцеговини, Поштански претинац 450, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Телефон: +387 (0)33 251 300 **Fax:** +387 (0)33 251 329 **E-mail:** kontakt@izbori.ba **Web адреса:** www.izbori.ba